

Energia w spółdzielniach mieszkaniowych

Perspektywa mieszkańców z Czech i Polski.

IBS RESEARCH REPORT 02/2025

IBS: Jan Frankowski, Joanna Mazurkiewicz,
Aleksandra Prusak, Jakub Sokołowski

UCEEB: Soňa Stará, Wojciech Bełch, Tomáš Vácha,
Michal Nesládek

Projekt ENBLOC: ENaBLing energy transition in postsocialist hOusing Cooperatives. | :

Jak instytucje mieszkaniowe przyswajają transformację energetyczną (TE) i jaka jest rola SM jako aktora zmiany?

Cele projektu

- opracowanie bazy danych oraz typologii SM
- porównanie polityk wewnętrznych i zewnętrznych SM
- ocena strategii i gotowości SM do angażowania się w TE

Wkład projektu

- usystematyzowanie wiedzy o SM w Polsce i Czechach
- wskazanie wartości dodanej ze „spółdzielczości” w TE
- ocena skuteczności interwencji w TE dla mieszkańców SM
- demonstracja wykorzystania danych administracyjnych

NARODOWE CENTRUM NAUKI

UNIVERZITNÍ
CENTRUM
ENERGETICKY
EFEKTIVNÍCH BUDOV
ČVUT V PRAZE

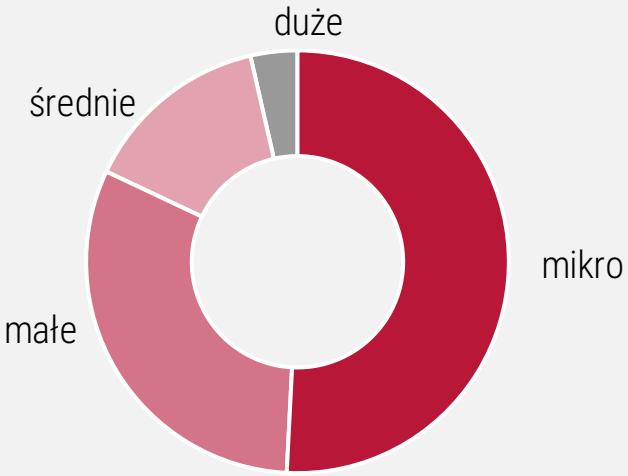
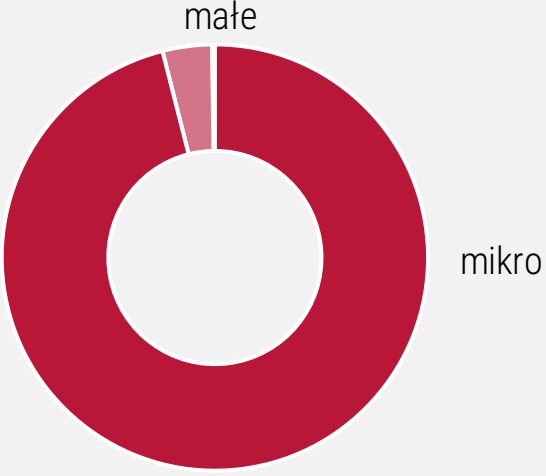
institút
badán
strukturalnych

Polskie spółdzielnie mieszkaniowe są większe i obejmują większą część rynku mieszkaniowego niż spółdzielnie czeskie

.

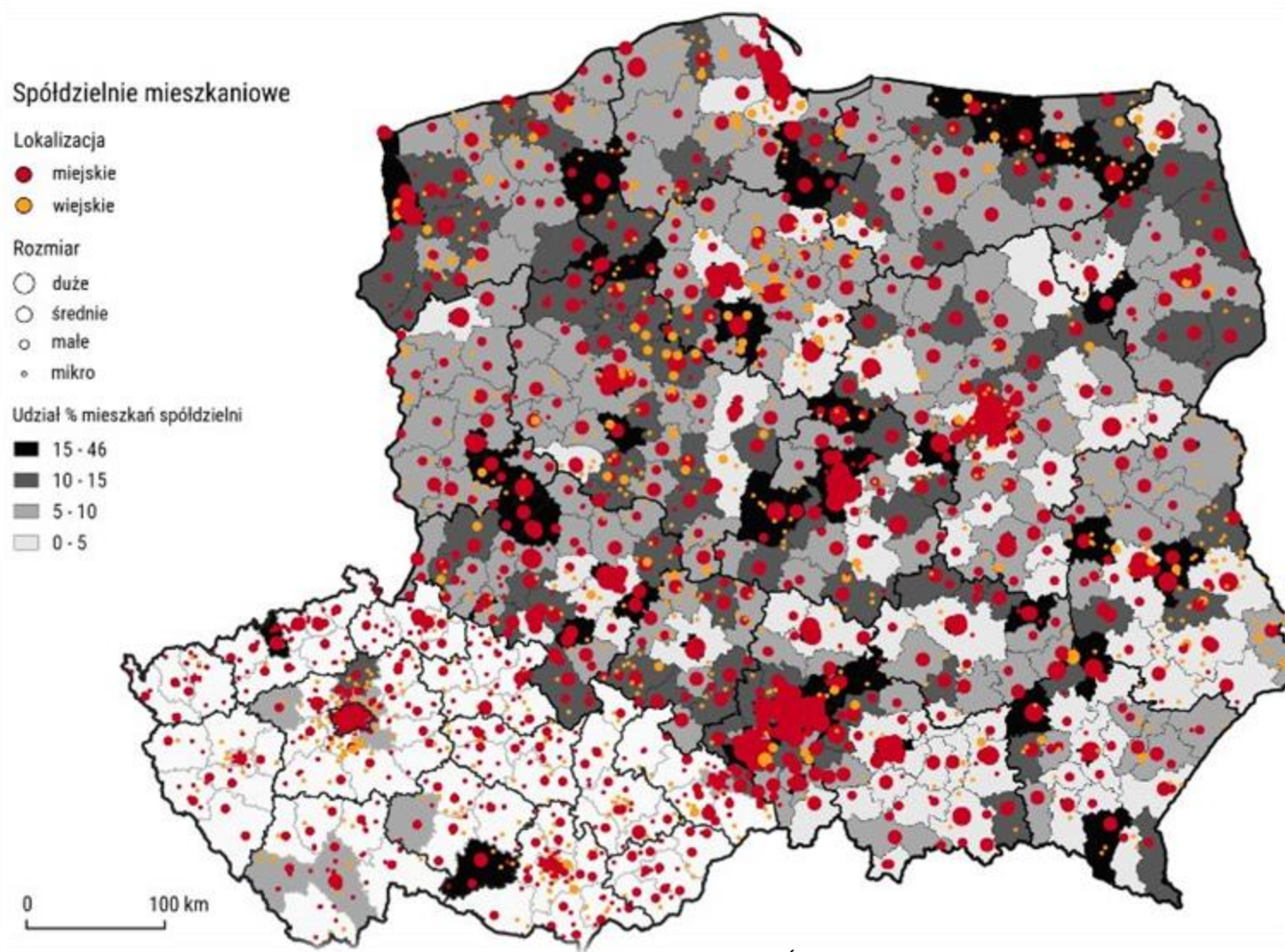
I

:

Kryteria	Polska	Czechy
Aktywne podmioty	3436	7775
% wszystkich mieszkań	15% (2.3 mln)	3% (0.14 mln)
% mieszkań w miastach	81%	96%
Wiek	47% zarejestrowanych przed 1989 r.	97% (ponownie) zarejestrowanych po 1989 r.
Rozmiar		

Źródło: opracowanie własne na podstawie polskich i czeskich danych administracyjnych.

Spółdzielnie mieszkaniowe występują w przestrzeni obu państw dość równomiernie. | :

Źródło: opracowanie własne na podstawie polskich i czeskich danych administracyjnych.

Niniejszy raport zawiera przegląd stanu zasobów mieszkaniowych oraz opinii mieszkańców na temat energii w polskich i czeskich spółdzielniach i wspólnotach mieszkaniowych

---

- > Co wiemy o mieszkańcach budynków wielorodzinnych?
- > Co ta wiedza mówi nam o ich potrzebach związanych z energią?
- > Co wiemy o warunkach mieszkaniowych i poglądach na temat energii wśród mieszkańców budynków wielorodzinnych?
- > Jakie są najczęściej deklarowane postawy mieszkańców budynków wielorodzinnych wobec kwestii związanych z energią?
  - > Jakie zachowania są najczęściej spotykane wśród mieszkańców budynków wielorodzinnych?
  - > Jak mieszkańcy postrzegają swoje lokalne zaangażowanie, poczucie sprawczości i zaufanie do instytucji mieszkaniowych?
  - > W jakim stopniu skala spółdzielni / wspólnoty mieszkaniowej wpływa postrzeganie tych kwestii?
- > W jakich grupach mieszkańców istnieją nastroje najbardziej sprzyjające realizacji inwestycji energetycznych? Które grupy wyrażają największe obawy dotyczące takich inicjatyw?
- > W jakich obszarach różnią się poglądy mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych? Czy istnieją jakieś znaczące różnice między Polską a Czechami w tej kwestii?

Wyniki badania: Mieszkalnictwo i energia

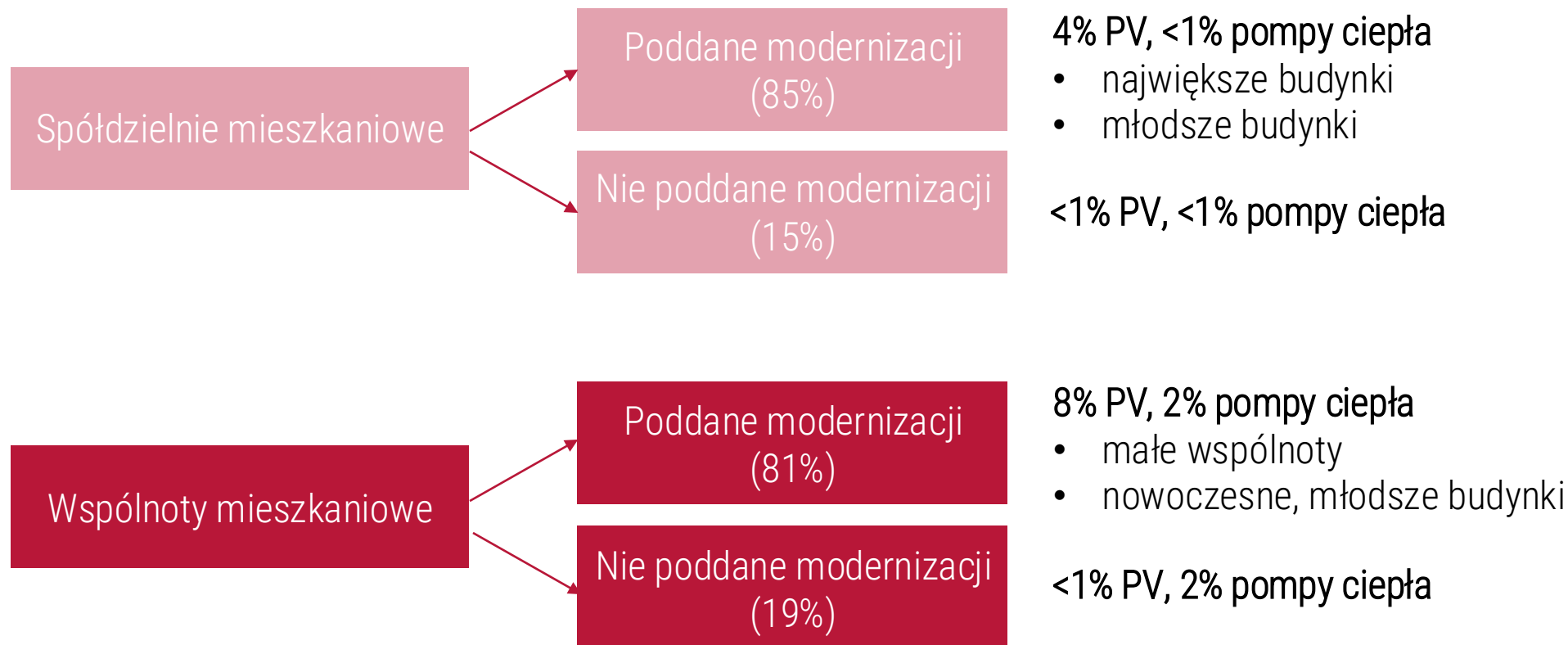
Budynki spółdzielni mieszkaniowych są starsze, większe i mają mniej zróżnicowane źródła ciepła niż budynki wspólnot mieszkaniowych

Kryteria	Spółdzielnie mieszkaniowe	Wspólnoty mieszkaniowe
Wiek budynku	75% budynków sprzed 1989 r.	60% budynków sprzed 1989 r.
Liczba mieszkań w budynku	34% 48% 18% 50 i więcej10-49<10	22% 47% 31% 50 i więcej10-49<10
Dach	Ponad 80% płaskich dachów	Ponad 60% płaskich dachów
Ogrzewanie	80% podłączonych do centralnego ogrzewania W przypadku lokalnych źródeł ciepła najpopularniejsze są węgiel i gaz	55% podłączonych do centralnego ogrzewania W przypadku lokalnych źródeł ciepła najpopularniejsze są gaz oraz węgiel

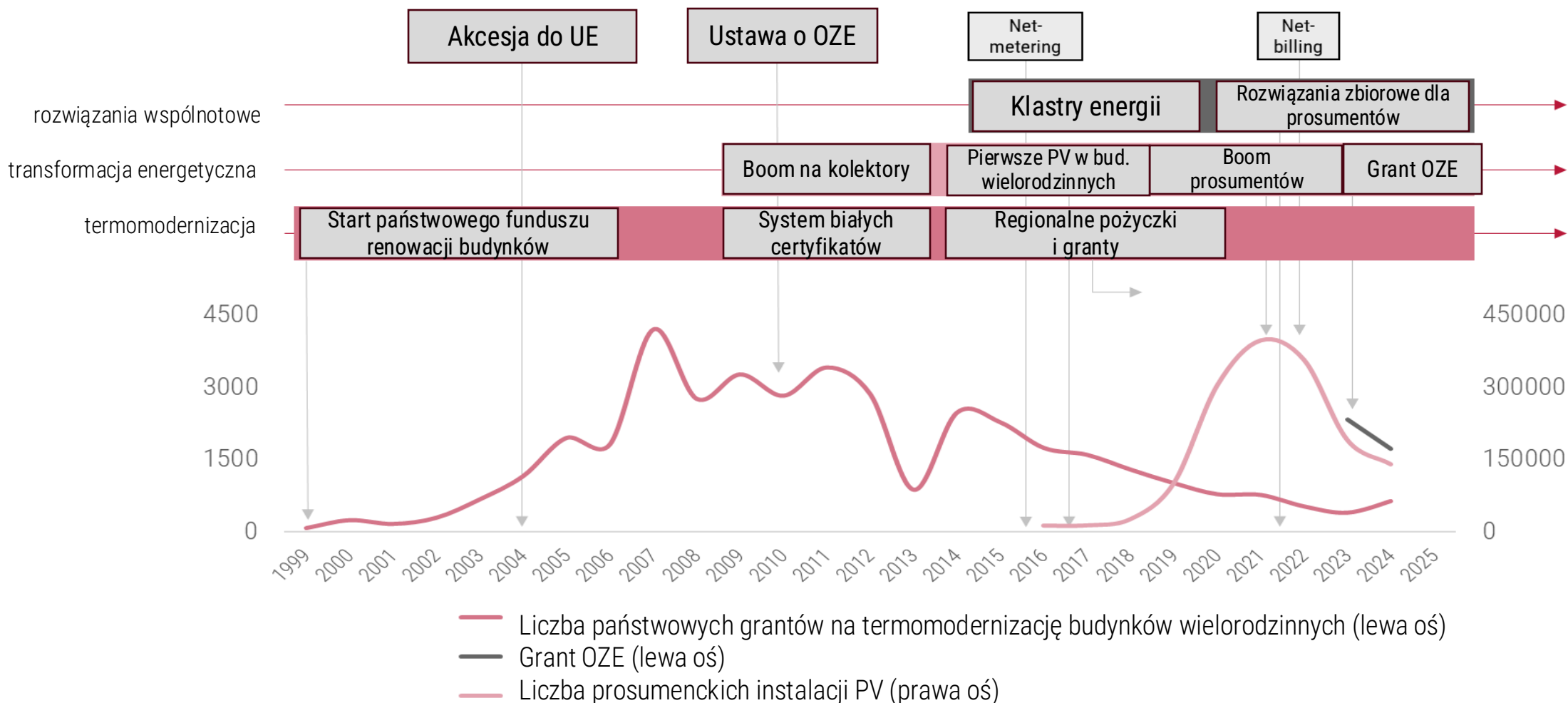
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

Skala wdrożenia OZE jest dwukrotnie wyższa w budynkach wspólnot mieszkaniowych niż spółdzielni mieszkaniowych

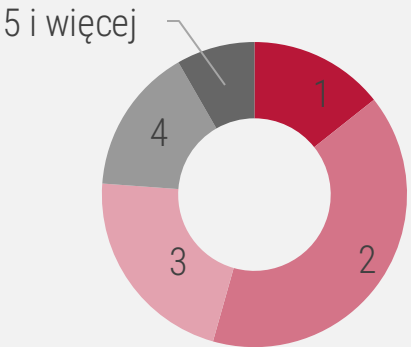
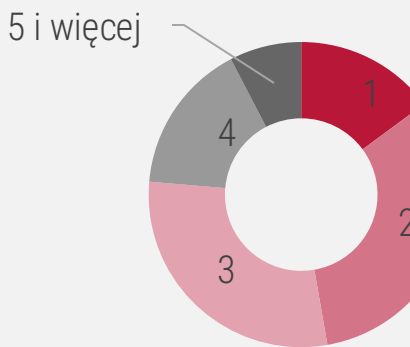
Transformacja energetyczna wynika z regulacji i wewnętrznych trendów – od indywidualnych modernizacji do rozwiązań zbiorowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy jakościowej i rozproszonych materiałów dotyczących realizacji programu modernizacji.

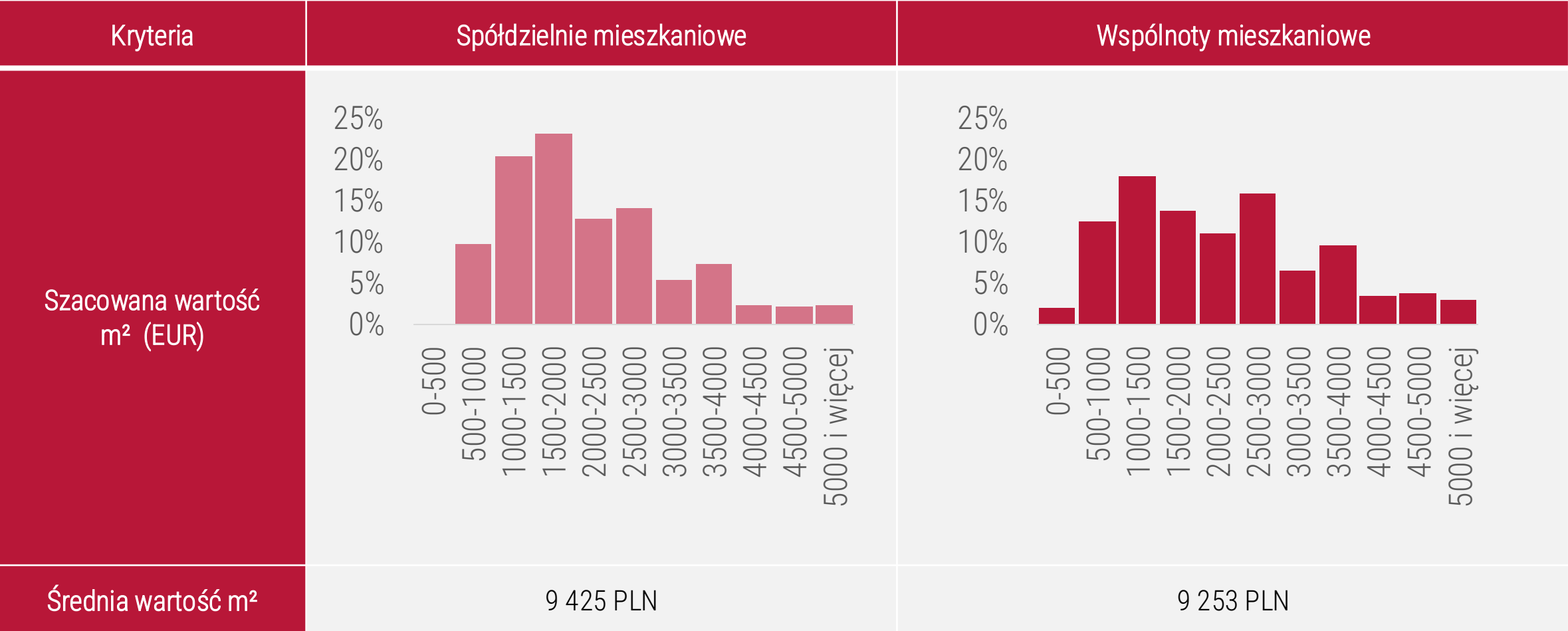
Budynki spółdzielni mieszkaniowych w Polsce są średnio starsze, większe i mają mniej zróżnicowane źródła ciepła niż wspólnoty mieszkaniowe

Kryteria	Spółdzielnie mieszkaniowe	Wspólnoty mieszkaniowe
Zamknięte osiedla	9%	23%
Wielkość apartamentu (mediana)	52 m²	54 m²
Udział gospodarstw z kredytem mieszkaniowym	36%	41%
Liczba osób w gospodarstwie domowym		

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z mieszkańcami spółdzielni (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

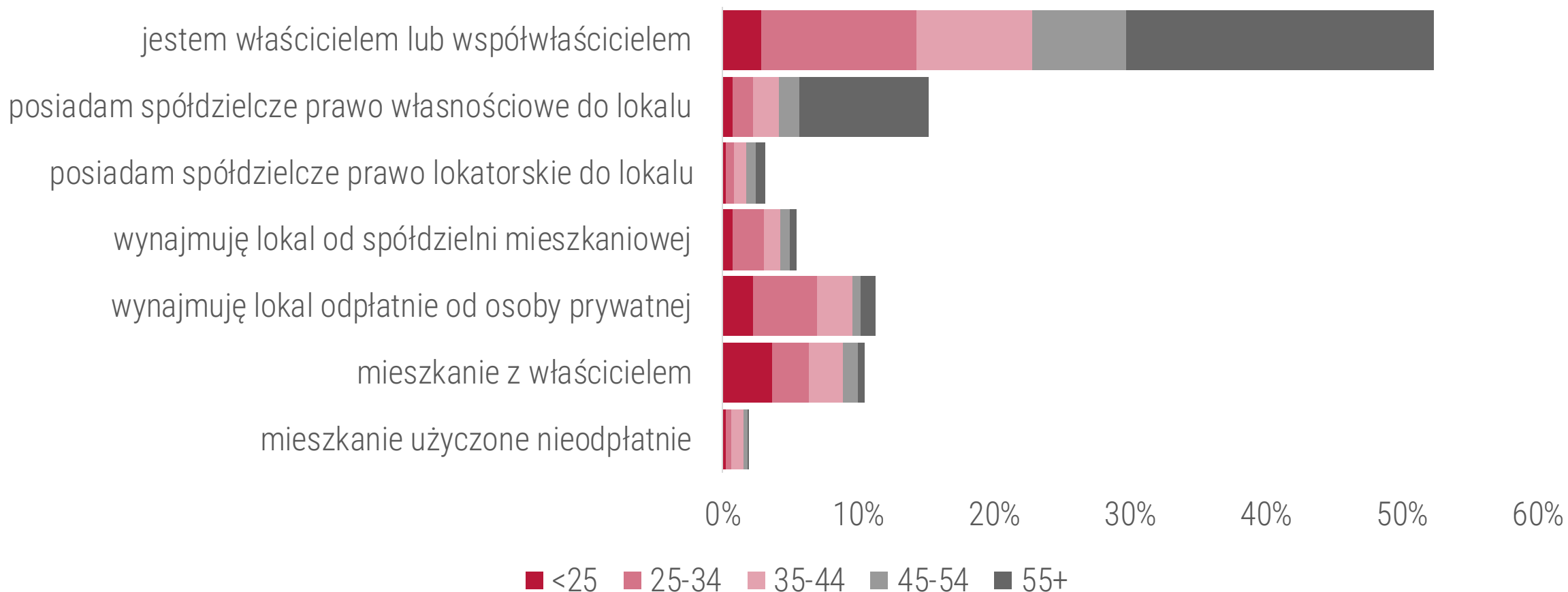
Mieszkańcy spółdzielni mieszkaniowych szacują ceny za metr kwadratowy swoich mieszkań w sposób mniej zróżnicowany niż mieszkańcy wspólnot mieszkaniowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

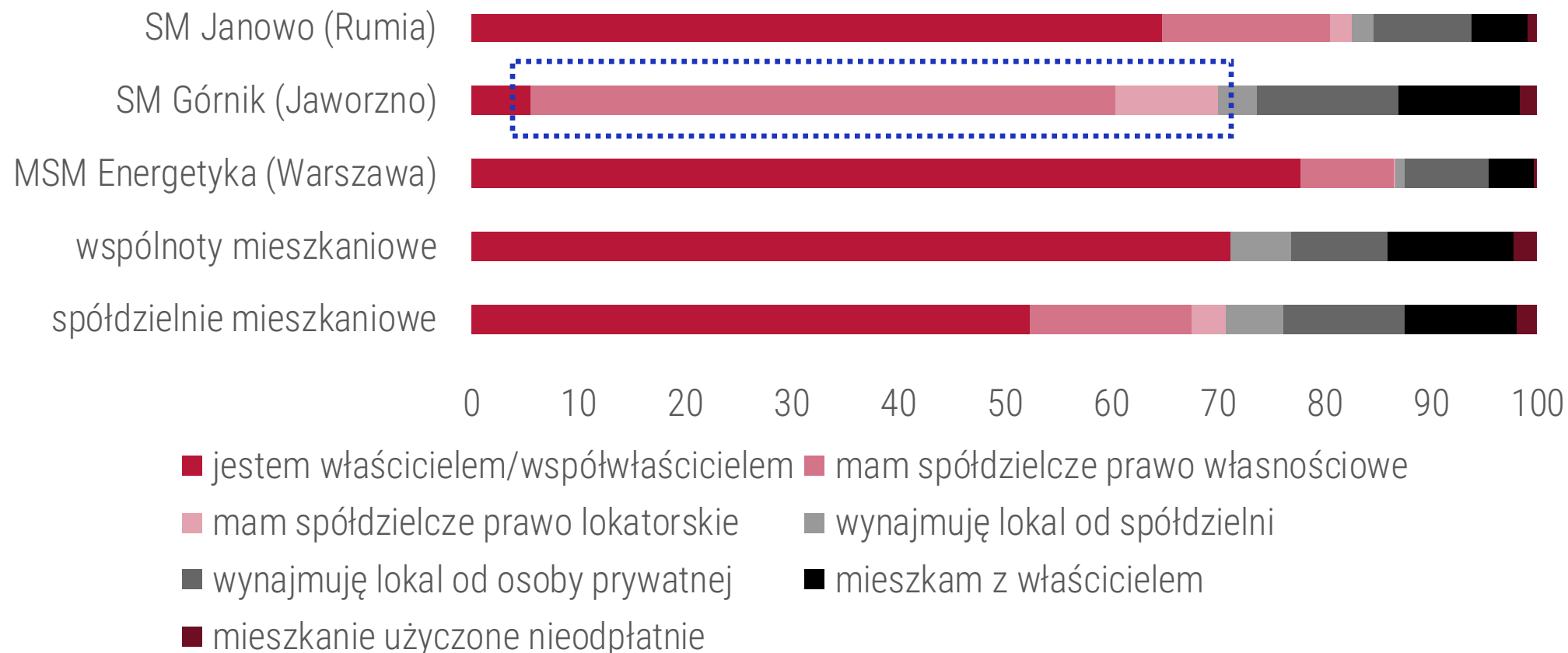
Ponad połowa mieszkań w spółdzielniach jest prywatna. Mieszkania ze spółdzielczym prawem własności do lokalu występują najczęściej w grupie osób 55+

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

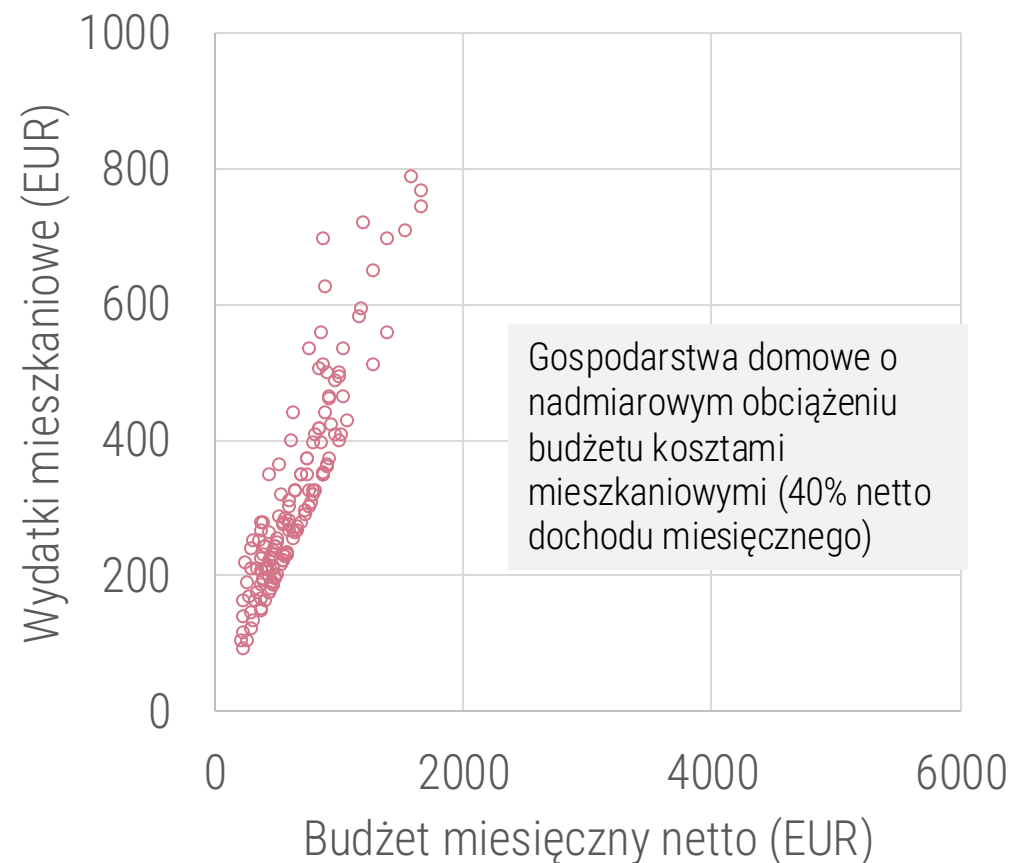
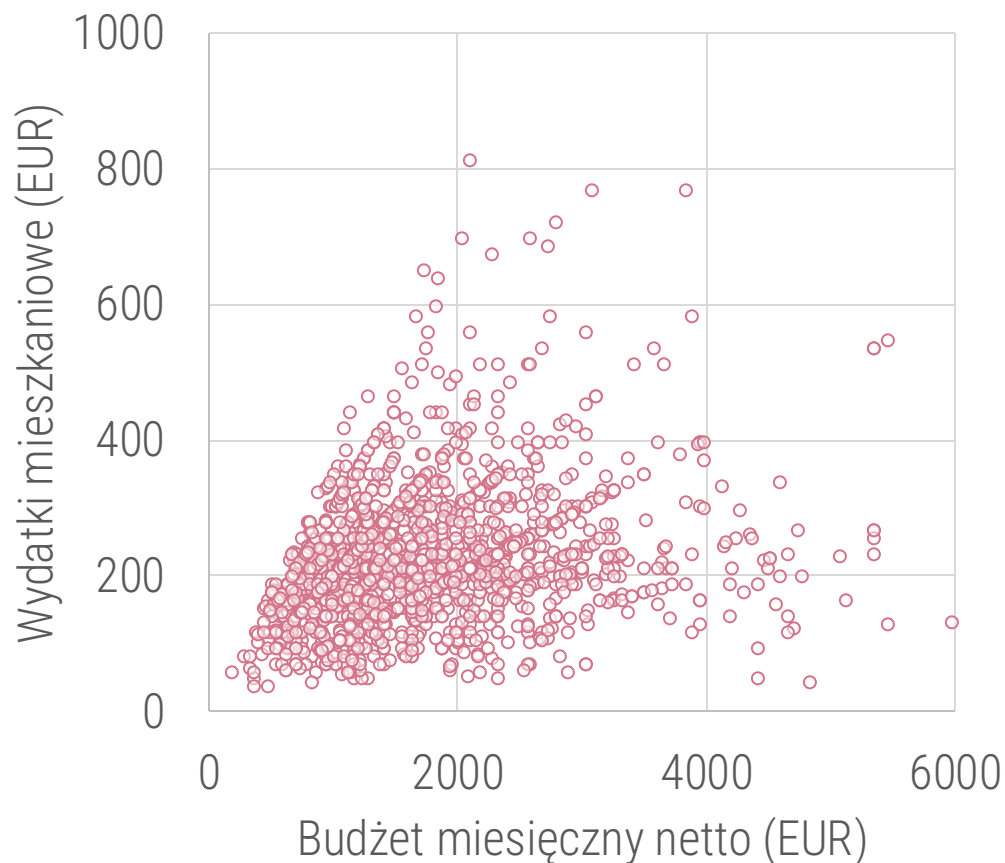
Nie wszędzie jednak zmiany własności zachodzą w równym tempie – pogórnicza spółdzielnia mieszkaniowa w Jaworznie jest jednym z takich przykładów

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych oraz wspólnot mieszkaniowych

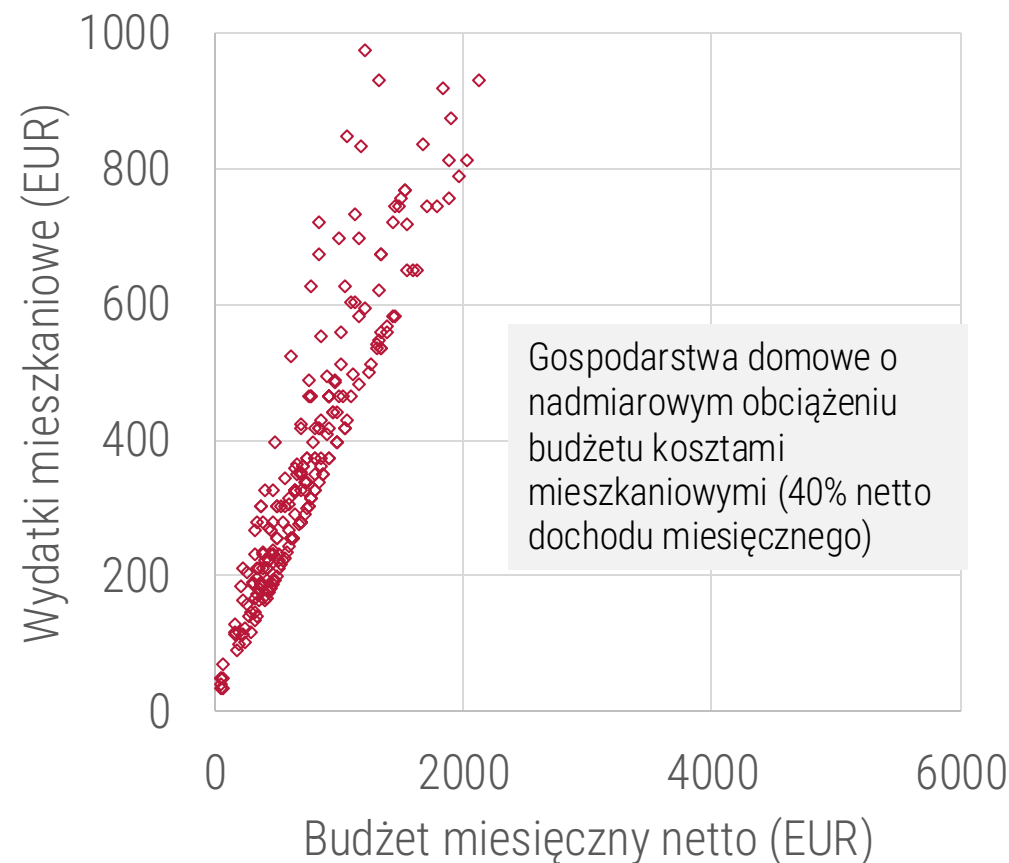
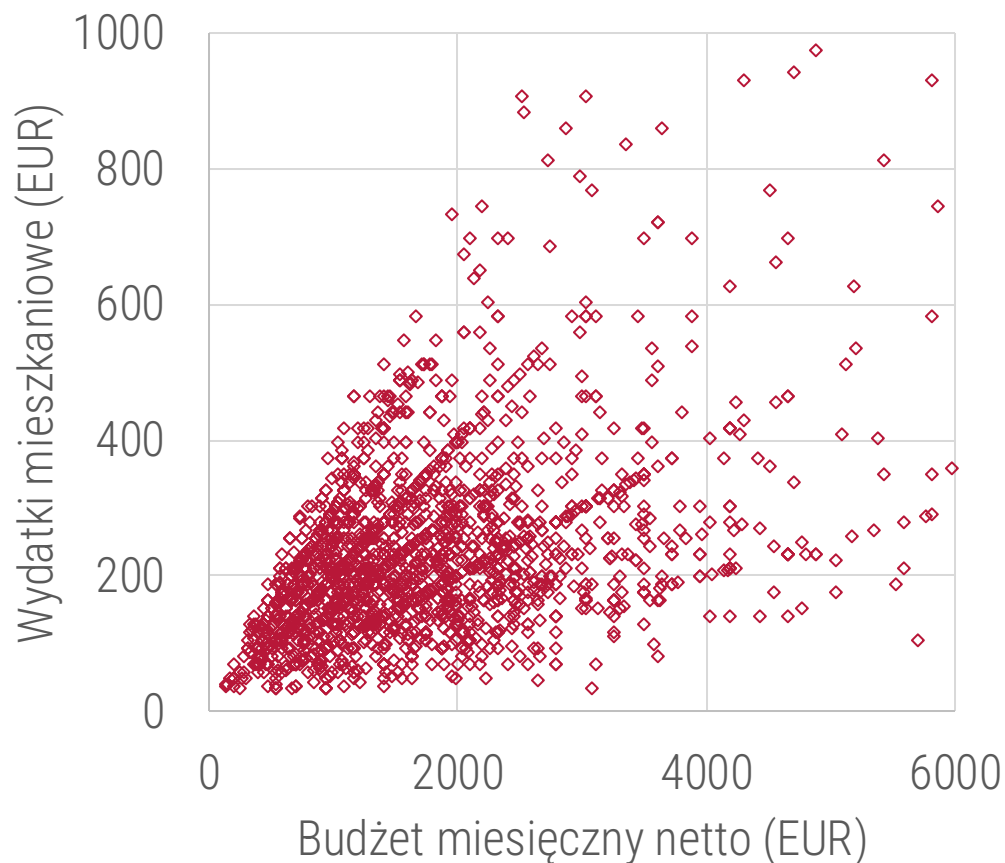
Wydatki mieszkaniowe stanowią nadmierne obciążenie 10% gospodarstw domowych w spółdzielniach mieszkaniowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

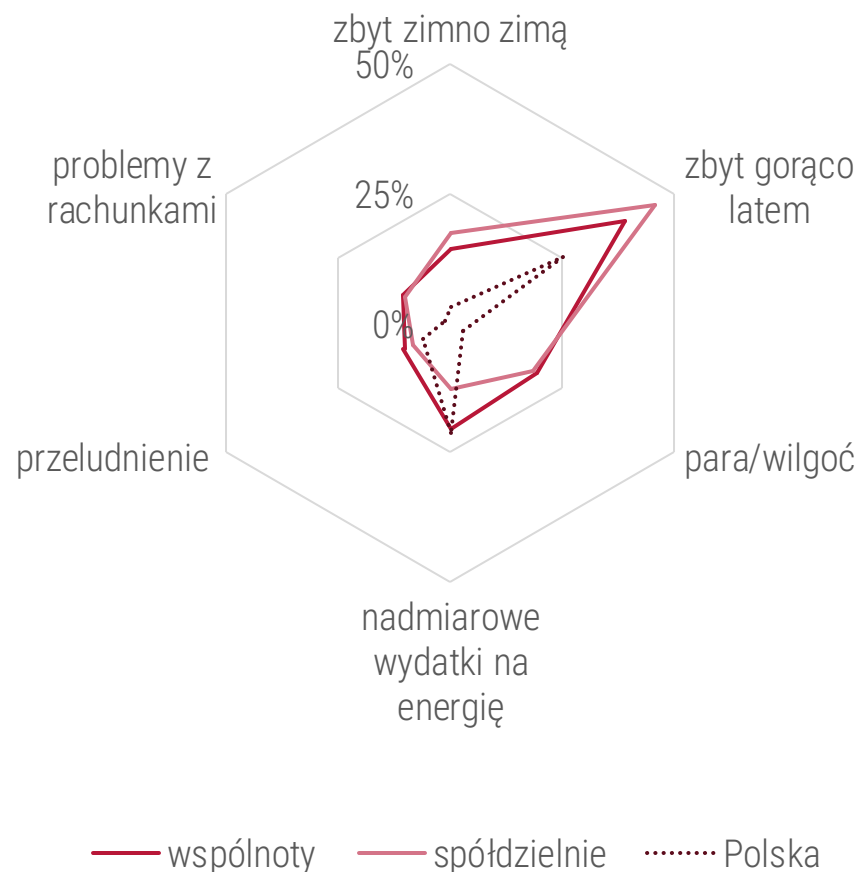
Wydatki mieszkaniowe stanowią nadmierne obciążenie 8% gospodarstw domowych we wspólnotach mieszkaniowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

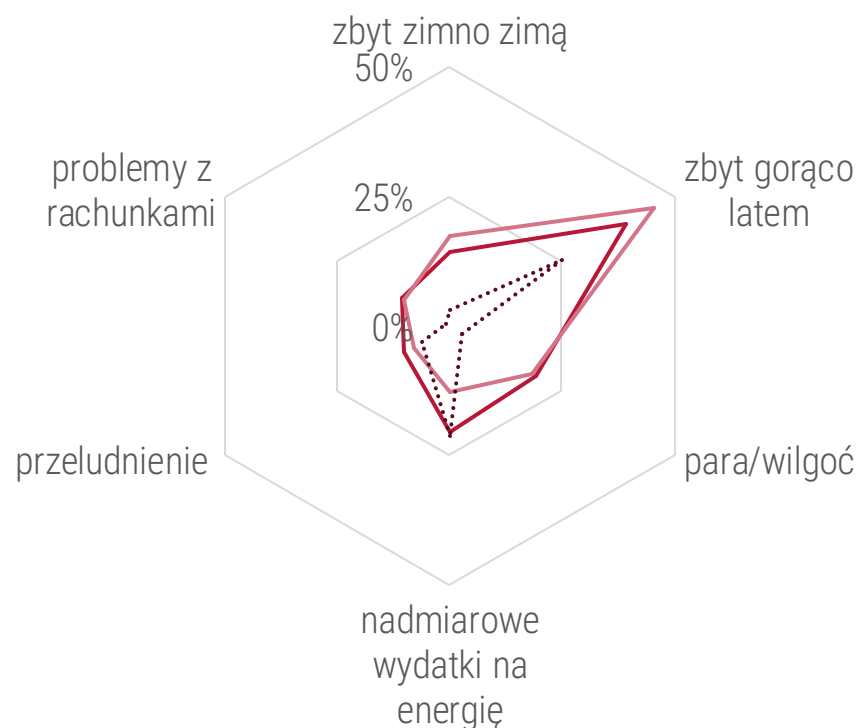
Poziom ubóstwa energetycznego w spółdzielniach i wspólnotach jest zbliżony

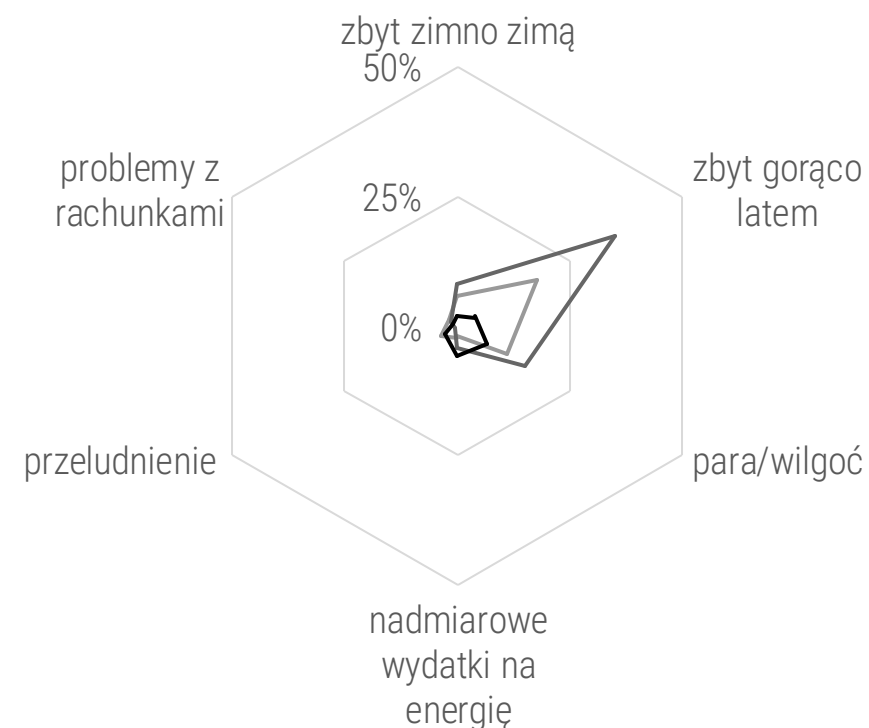
- Chłodzenie latem jest istotnym problemem we wszystkich typach budynków wielorodzinnych: 61% mieszkańców deklaruje korzystanie z dodatkowych urządzeń chłodzących.
- Problemy z uiszczaniem opłat za media wśród mieszkańców budynków wielorodzinnych dotyczą co dziesiątego gospodarstwa domowego.
- Nadmierne obciążenie kosztami mieszkaniowymi jest wyższe wśród ankietowanych mieszkańców spółdzielni (10%) i wspólnot (8%) niż wynika to z oficjalnych statystyk krajowych (6%).
- Wskaźnik 2M (nadmiarowe wydatki na energię) we wspólnotach mieszkaniowych (20,5%) jest na podobnym poziomie w porównaniu z oficjalnymi statystykami krajowymi (21%), natomiast w spółdzielniach mieszkaniowych jest niższy (13%).
- W spółdzielniach mieszkaniowych, w porównaniu z danymi krajowymi, mniej osób deklaruje komfort cieplny w swoim mieszkaniu.

Wskaźnik komfortu termicznego latem najbardziej różnicuje badane spółdzielnie

— wspólnoty — spółdzielnie ..... Polska

— SM Energetyka — SM Górnik — SM Janowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

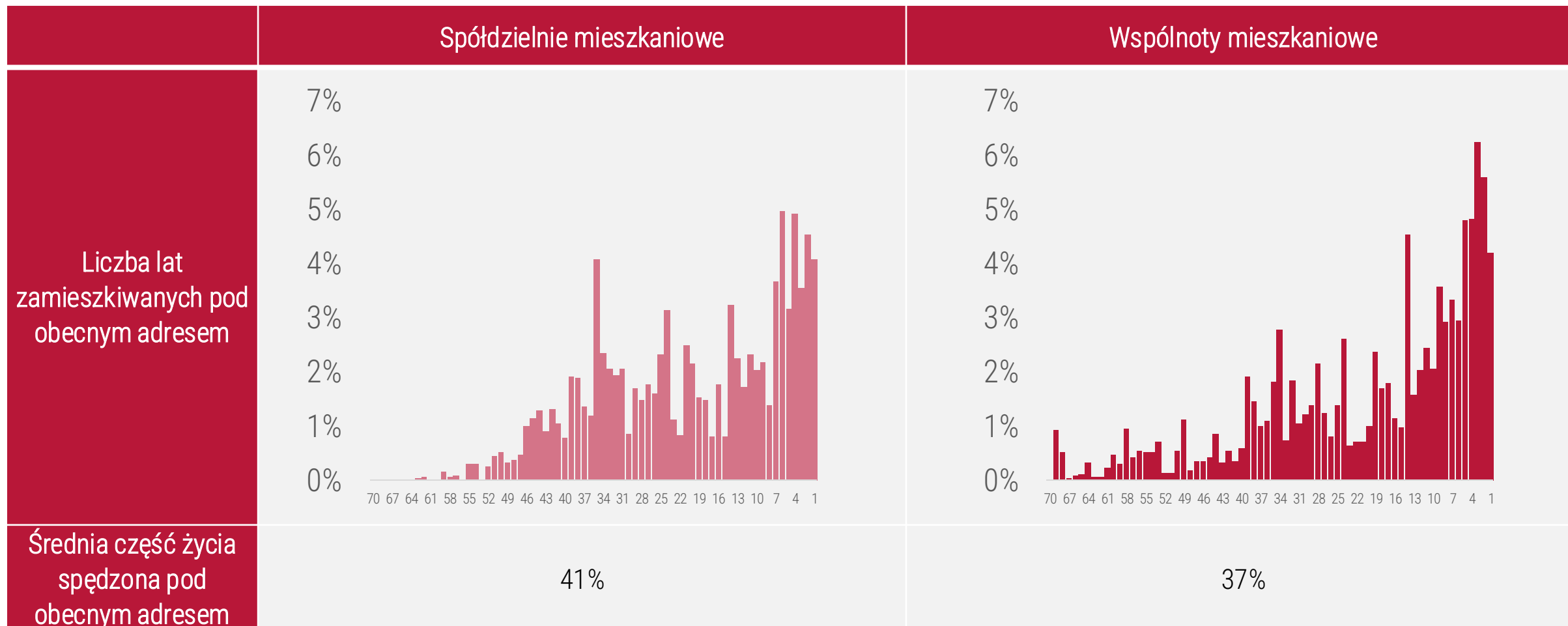

Postawy wobec transformacji energetycznej

Perspektywa mieszkańców

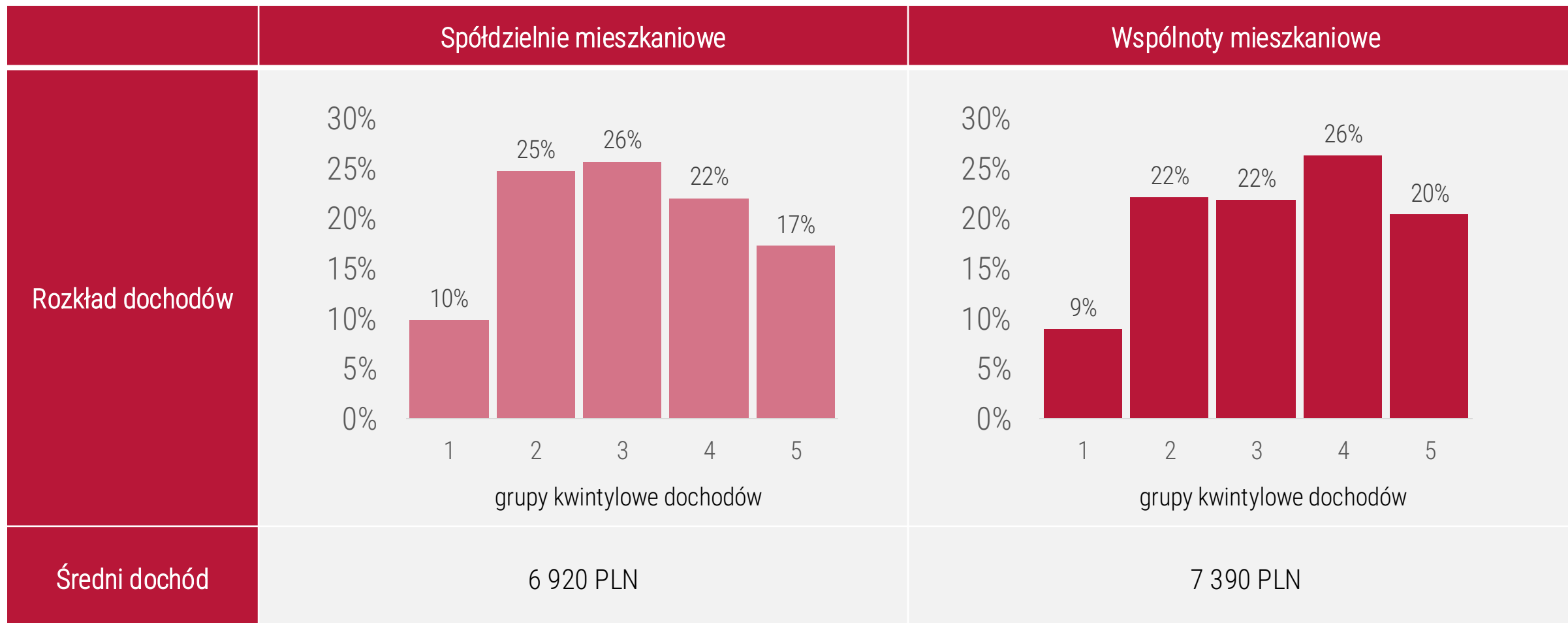
Mieszkańcy spółdzielni mieszkaniowych są bardziej osiadłą grupą niż mieszkańcy wspólnot mieszkaniowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

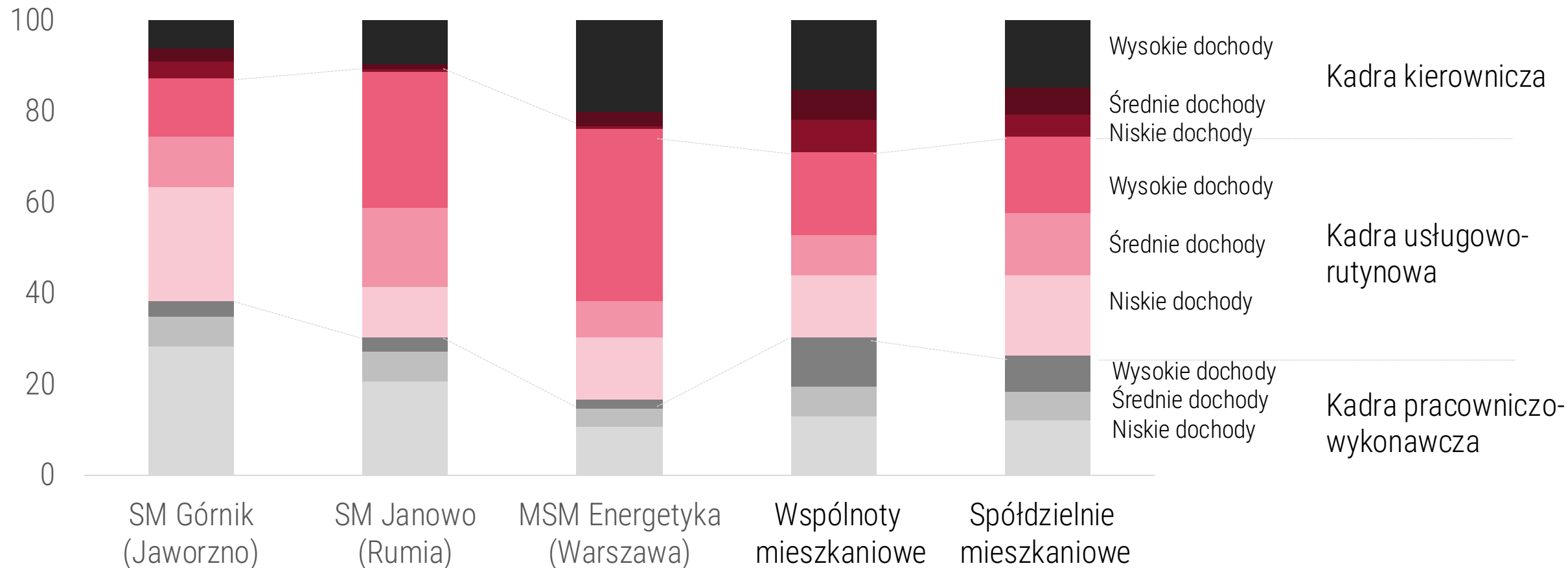
Nie ma istotnych różnic rozkładu dochodów wśród mieszkańców spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

Różnice klasowe są bardziej zauważalne między poszczególnymi spółdzielniami i miastami, niż między mieszkańcami spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych

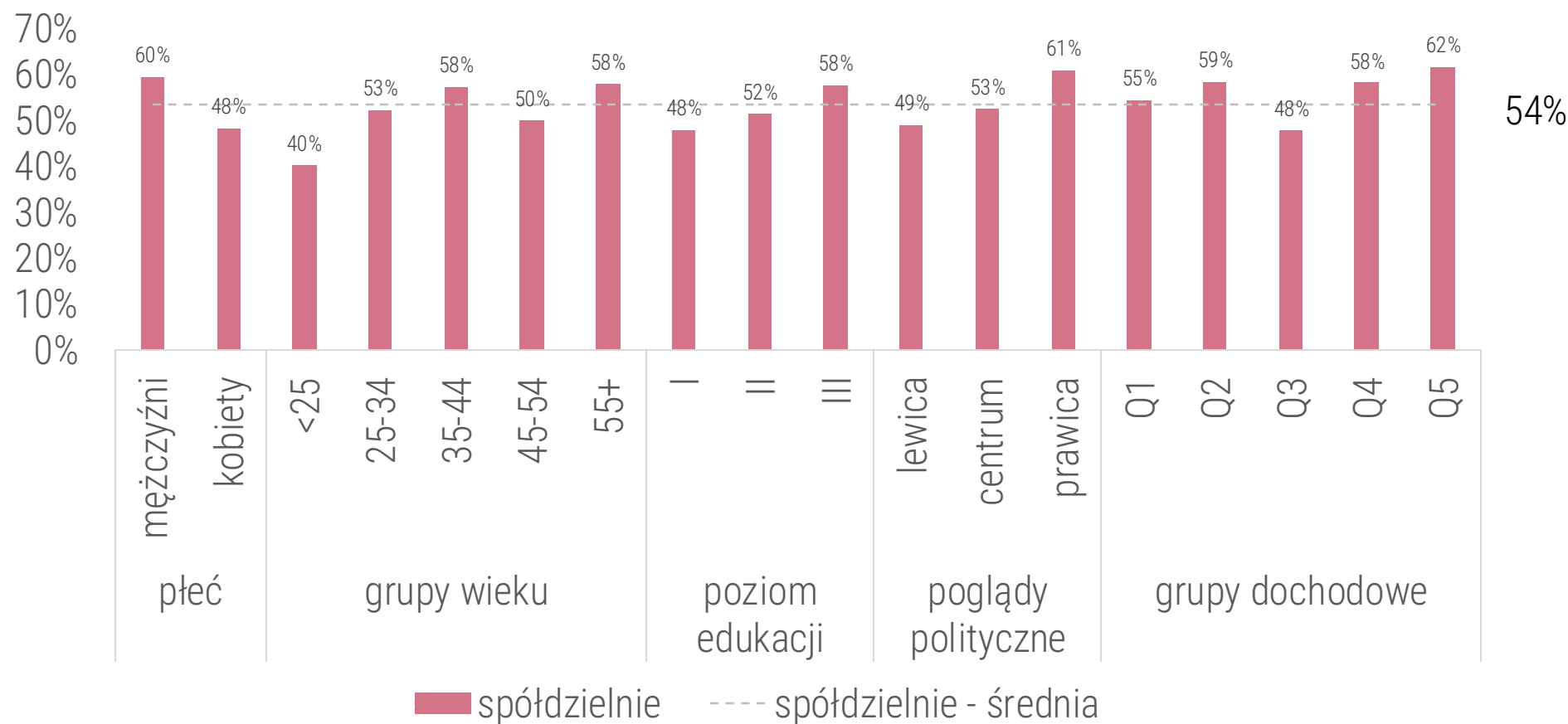

Uwaga: klasy oparte na uproszczonej klasyfikacji ISCO (kadra kierownicza: 1-2; usługowo-rutynowa: 3-5; klasa pracowniczo-wykonawcza: 6-10).

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych.

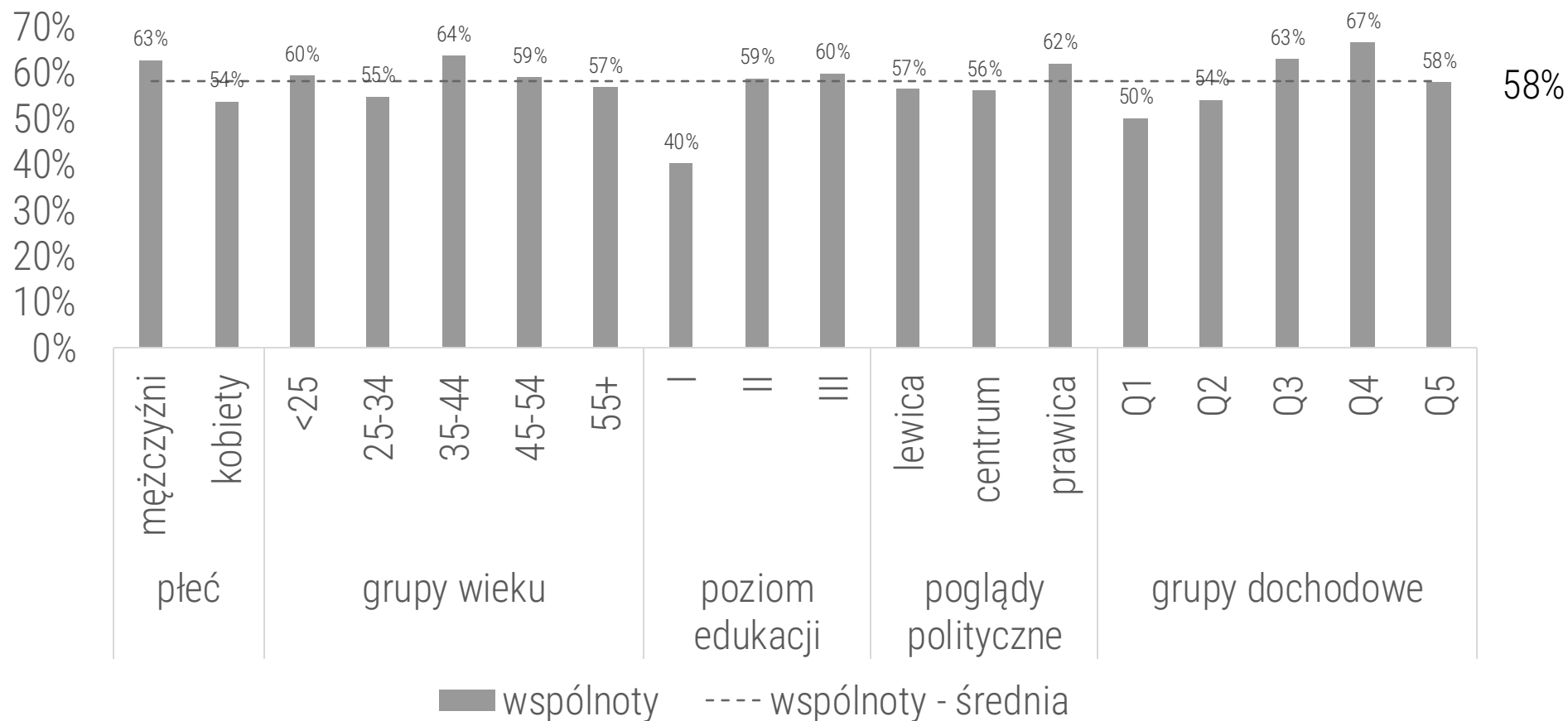
W spółdzielniach gotowość do angażowania się w decydowanie o inwestycjach energetycznych jest przeciętna we wszystkich grupach, z wyjątkiem najmłodszych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

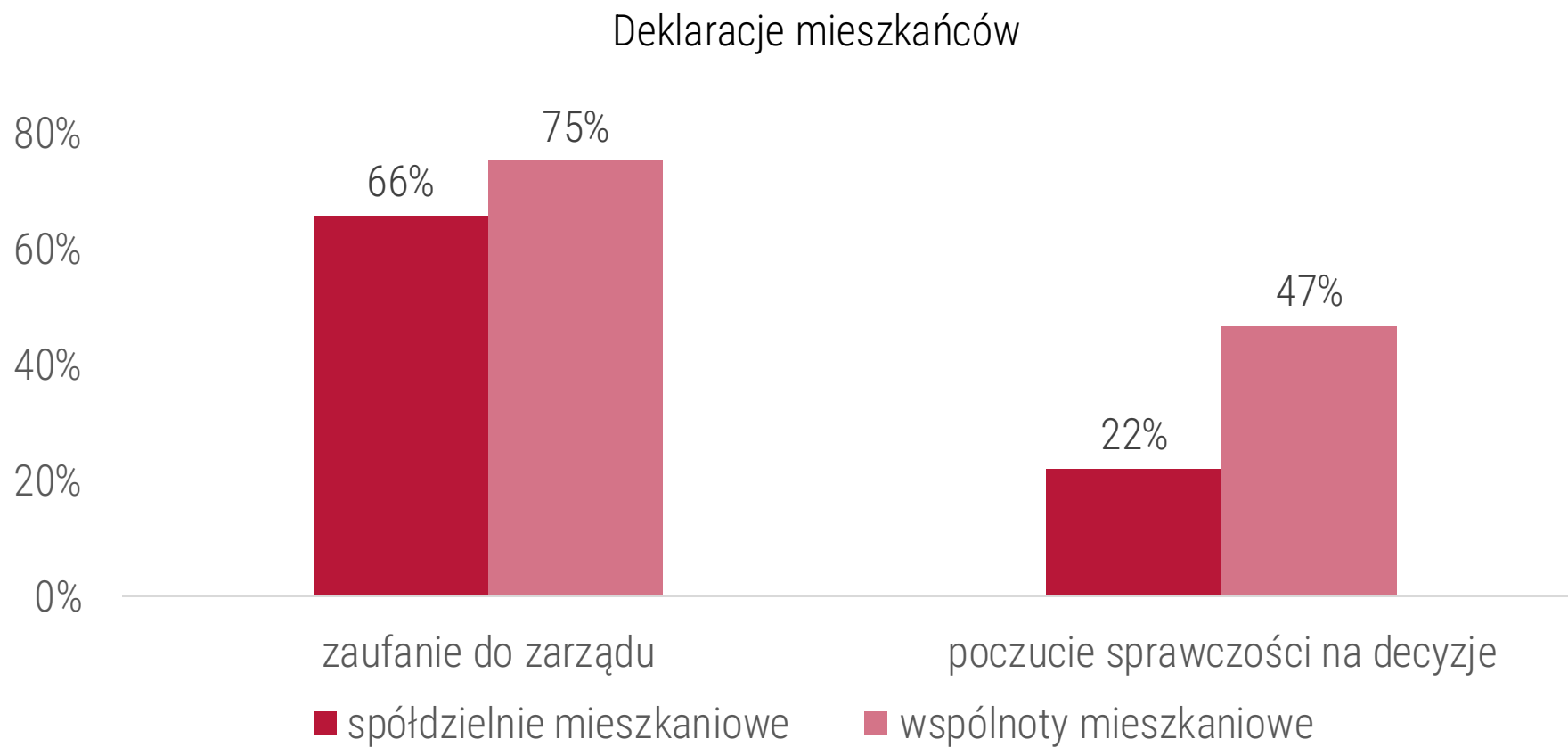
We wspólnotach deklarowana gotowość w decydowanie o inwestycjach energetycznych jest przeciętna we wszystkich grupach, z wyjątkiem osób z wykształceniem podstawowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

W spółdzielniach mieszkaniowych zaufanie do zarządu jest trzy razy większe niż poczucie indywidualnej sprawczości w podejmowanych decyzjach

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

Wyniki badania: Profile mieszkańców w budynkach wielorodzinnych

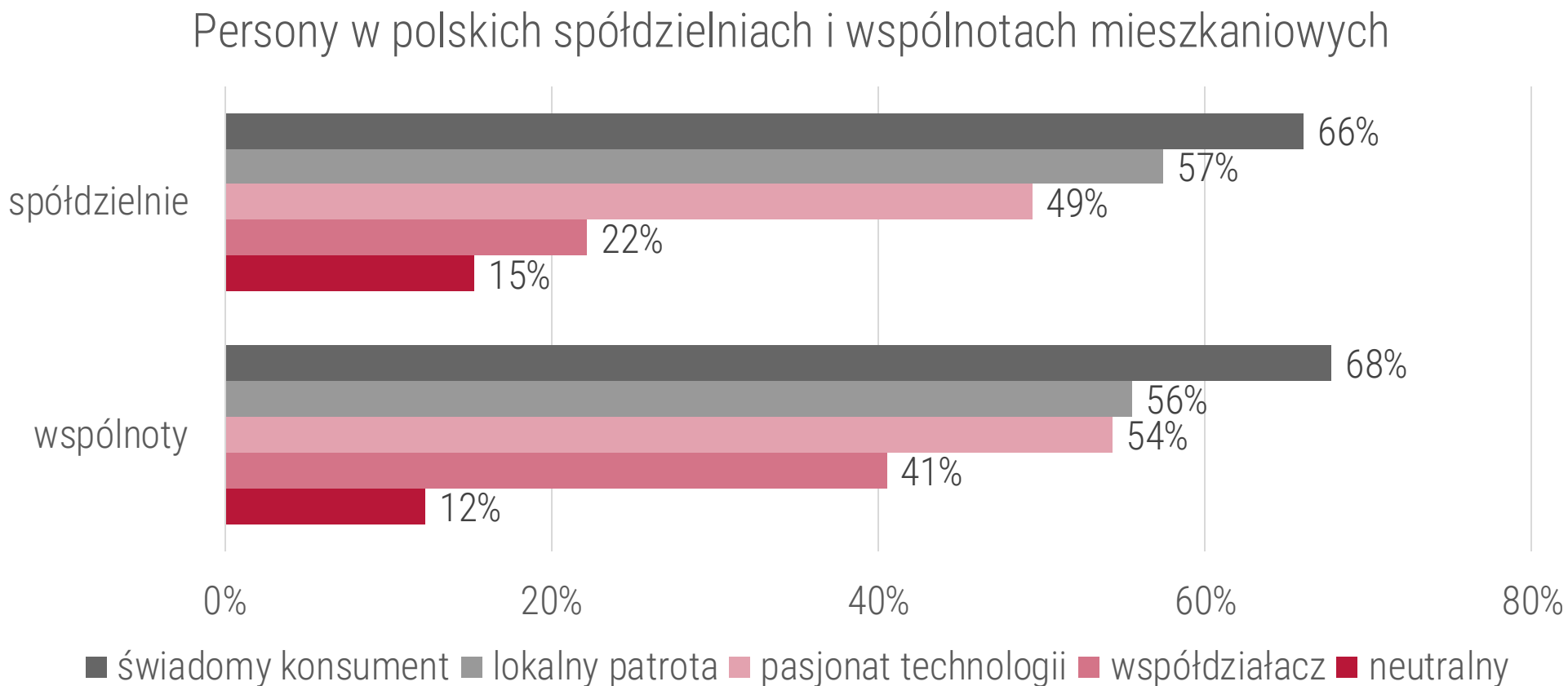

Wyróżniliśmy pięć typów ilustrujących postawy członków spółdzielni mieszkaniowych

Persona	Charakterystyka
Współdziałacz 	Współdziałacz to osoba bardzo zaangażowana i zorientowana na społeczność, która aktywnie uczestniczy w lokalnych spotkaniach, utrzymuje więzi społeczne z sąsiadami i angażuje się w dyskusje na temat spraw mieszkaniowych.
Pasjonat technologii 	Pasjonat technologii to osoba, która szybko przyswaja nowe technologie i jest otwarta na innowacje; wykorzystuje analityczne podejście do optymalizacji funkcjonowania organizacji i świadomego podejmowania decyzji.
Świadomy konsument 	Świadomy konsument interesuje się zużyciem energii i wydatkami, poszukując zrównoważonych i oszczędnych rozwiązań w codziennym życiu.
Lokalny patriota 	Lokalny patriota jest głęboko przywiązany do swojej okolicy (poza swoim blokiem), posiada silne poczucie tożsamości lokalnej.
Neutralny 	Neutralny to osoba, która nie jest zaangażowana społecznie, a także nie jest szczególnie otwarta na innowacje, oszczędność rozwiązań, ani też nie deklaruje silnej tożsamości lokalnej.

Współdziałacze występują prawie dwa razy rzadziej w spółdzielniach mieszkaniowych niż we wspólnotach

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=2000) oraz wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=2488); wyniki ważone.

Uwaga: wartości nie sumują się do 100%.

Postawy sprzyjające transformacji energetycznej częściej motywowane są oszczędnościami i zainteresowaniem nowymi technologiami

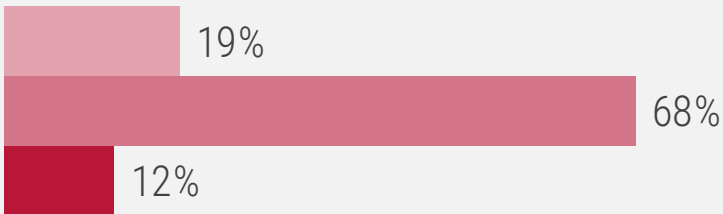
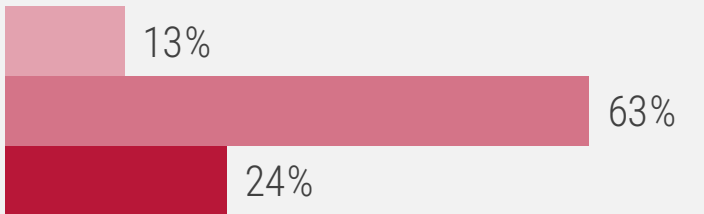

	 Współdziałacz	 Pasjonat technologii	 Świadomy konsument	 Lokalny patriota	 Neutralny
Charakterystyka demograficzna	- Średni wiek - Przeciętne dochody	- Głównie młodzi mieszkańcy - Głównie mężczyźni - Wyższe dochody	- Najczęściej osoby w wieku 45-55+ - Częściej kobiety - Przeciętne dochody	- Częściej mężczyźni powyżej 55 lat - Wyższe dochody	- Głównie młodzi mieszkańcy - Głównie kobiety - Niższe dochody
Główna motywacja do inwestycji w transformację energetyczną	Troska o wspólne dobro	Zainteresowanie nowymi technologiami	Możliwe oszczędności	Troska o najbliższe otoczenie	Brak zainteresowania
Popularność w spółdzielniach i wspólnotach	- Niepopularna postawa - Wyższa popularność we wspólnotach (41%) niż w spółdzielniach (22%)	Popularna postawa niezależnie od kategorii (40–50%)	Najbardziej popularna postawa niezależnie od kategorii (>60%)	Popularna postawa niezależnie od kategorii (40–50%)	Niepopularna postawa, częściej w spółdzielniach niż w wspólnotach

- Spółdzielnie mieszkaniowe zarządzają budynkami, ale same posiadają coraz mniej mieszkań – dominują właściciele indywidualni. Wśród młodszych grup wiekowych nawet odsetek najemców przewyższa odsetek osób z mieszkaniem spółdzielczymi. Model spółdzielczy staje się coraz mniej rozpoznawalny w społeczeństwie.
- Spółdzielnie mieszkaniowe nie są zbyt elastyczne, jeśli chodzi o wdrażanie odnawialnych źródeł energii – ze względu na starą infrastrukturę i technologie oraz ograniczone możliwości samodzielnej produkcji.
- Mieszkańcy postrzegają potrzeby w zakresie izolacji lub renowacji jako stosunkowo niewielkie, ponieważ (1) mają niewielką świadomość sytuacji (2) większość tych prac została już wykonana.
- Mieszkańcy spółdzielni starzeją się, a gospodarstwa domowe stają się coraz mniejsze – obecnie ponad połowę stanowią gospodarstwa jedno- i dwuosobowe, co również rzutuje na priorytety inwestycyjne spółdzielni.
- Coraz częściej zgłaszanym problemem jest utrzymanie komfortu termicznego latem.
- Niskie poczucie sprawczości pozostaje barierą – tylko co piąty mieszkaniec spółdzielni uważa, że ma wpływ na decyzje podejmowane w spółdzielni. Większość wolałaby formułę wspólnot, ale im większy budynek, tym mniejsza chęć zmian.

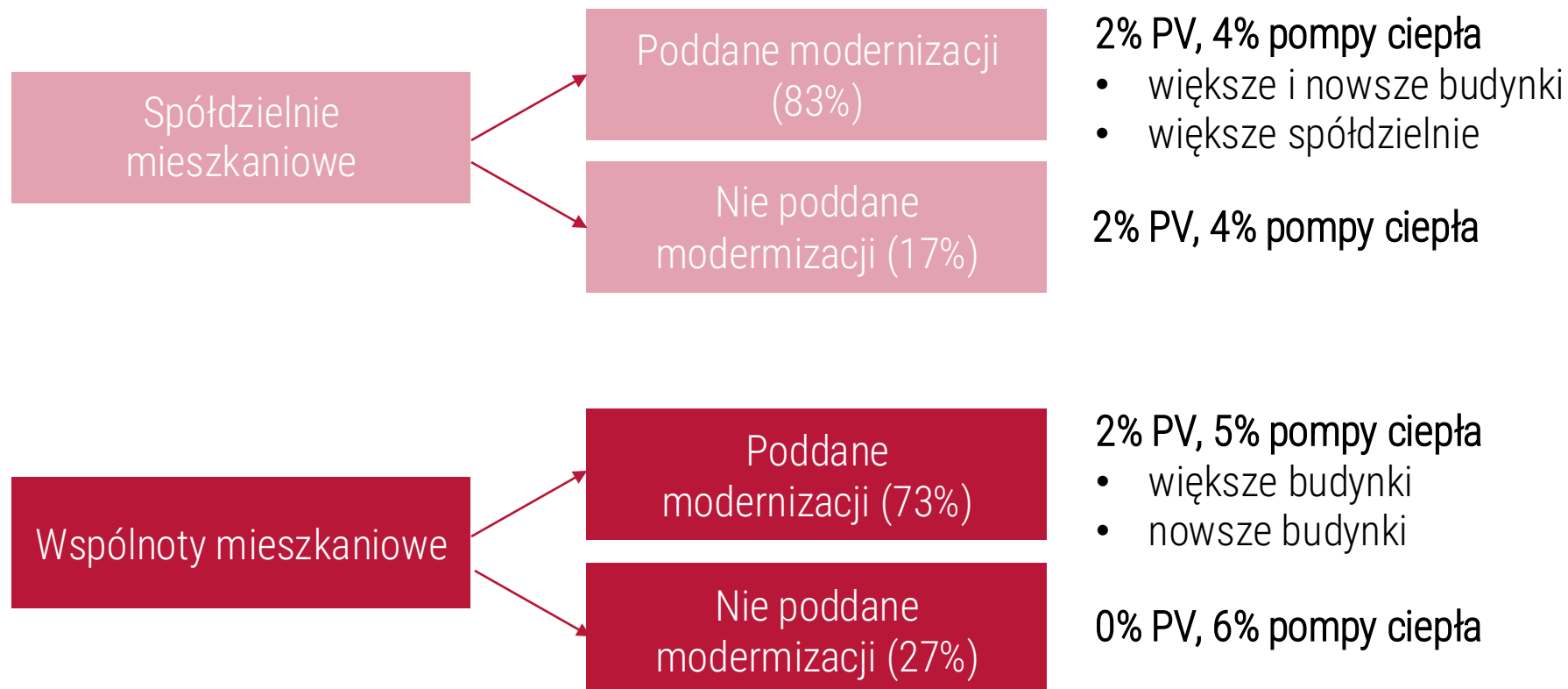
Spółdzielnie mieszkaniowe posiadają większe budynki, natomiast wiek budynków jest podobny. Budynki spółdzielcze częściej są podłączone do sieci ciepłowniczej.

Kryteria	Spółdzielnie mieszkaniowe	Wspólnoty mieszkaniowe
Wiek budynku	69% sprzed 1989 r.	67% sprzed 1989 r.
Liczba mieszkań w budynkach	19% 68% 12% ■ 50 i więcej ■ 10-49 ■ mniej niż 10	13% 63% 24% ■ 50 i więcej ■ 10-49 ■ mniej niż 10
Rodzaj dachu	81% dachy płaskie	67% dachy płaskie
Źródło ciepła	64% jest podłączonych do sieci ciepłowniczej w przypadku własnego źródła ciepła gaz (66%) jest najbardziej popularny	51% jest podłączonych do sieci ciepłowniczej w przypadku własnego źródła ciepła gaz (68%) jest najbardziej popularny

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania przeprowadzonego wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

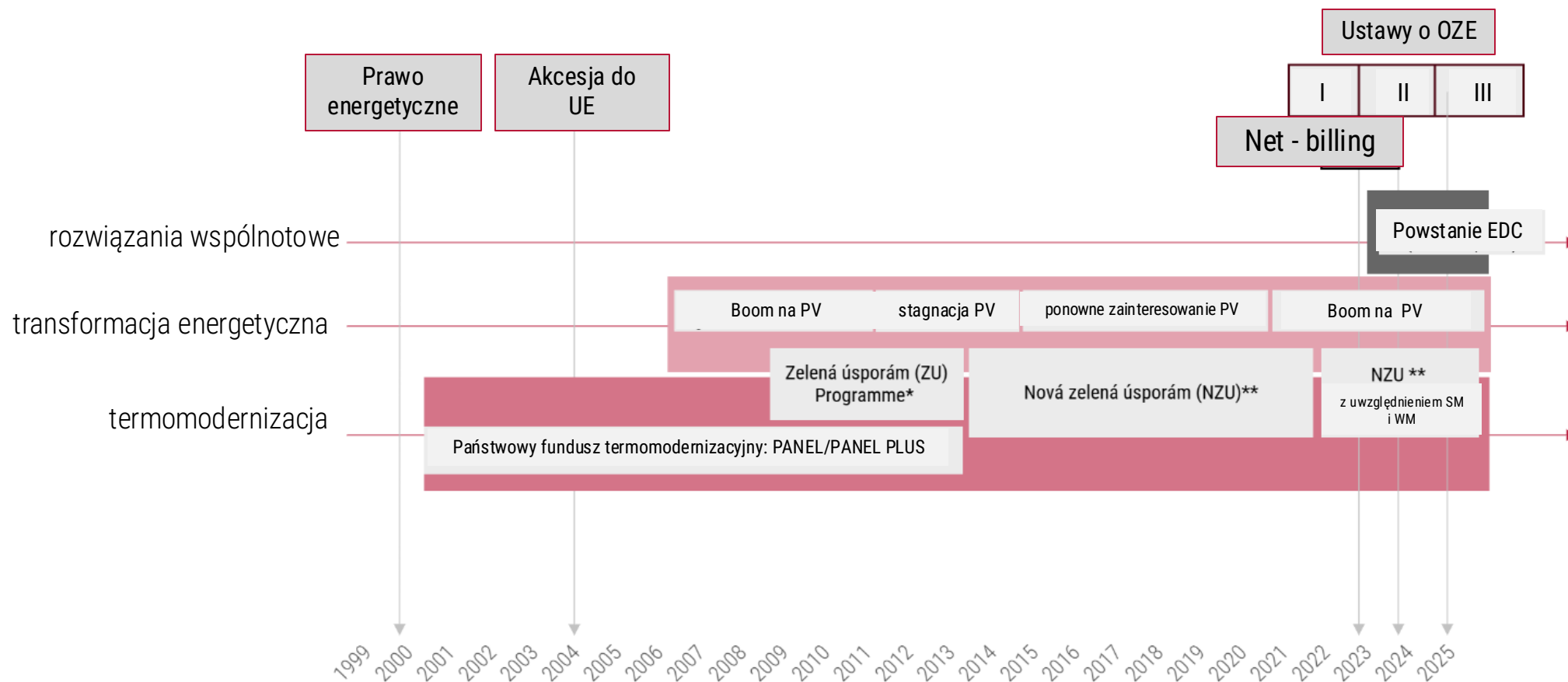
Poziom wdrożenia instalacji fotowoltaicznych jest podobny w spółdzielniach i wspólnotach mieszkaniowych (2%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania przeprowadzonego wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

Trajektoria transformacji energetycznej Czech jest wynikiem stabilnych dotacji na termomodernizację oraz okresowych zmian przepisów dotyczących wdrażania OZE.

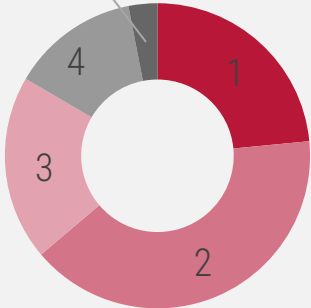
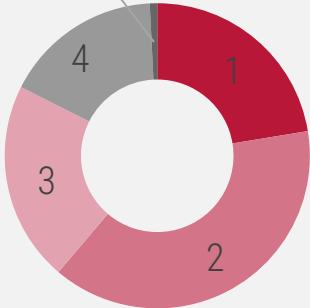
* Program dopłat wspierający oszczędność energii w budynkach

**Nowa wersja programu dopłat wspierającego oszczędność energii w budynkach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy jakościowej i rozproszonych materiałów dotyczących realizacji programu modernizacji.

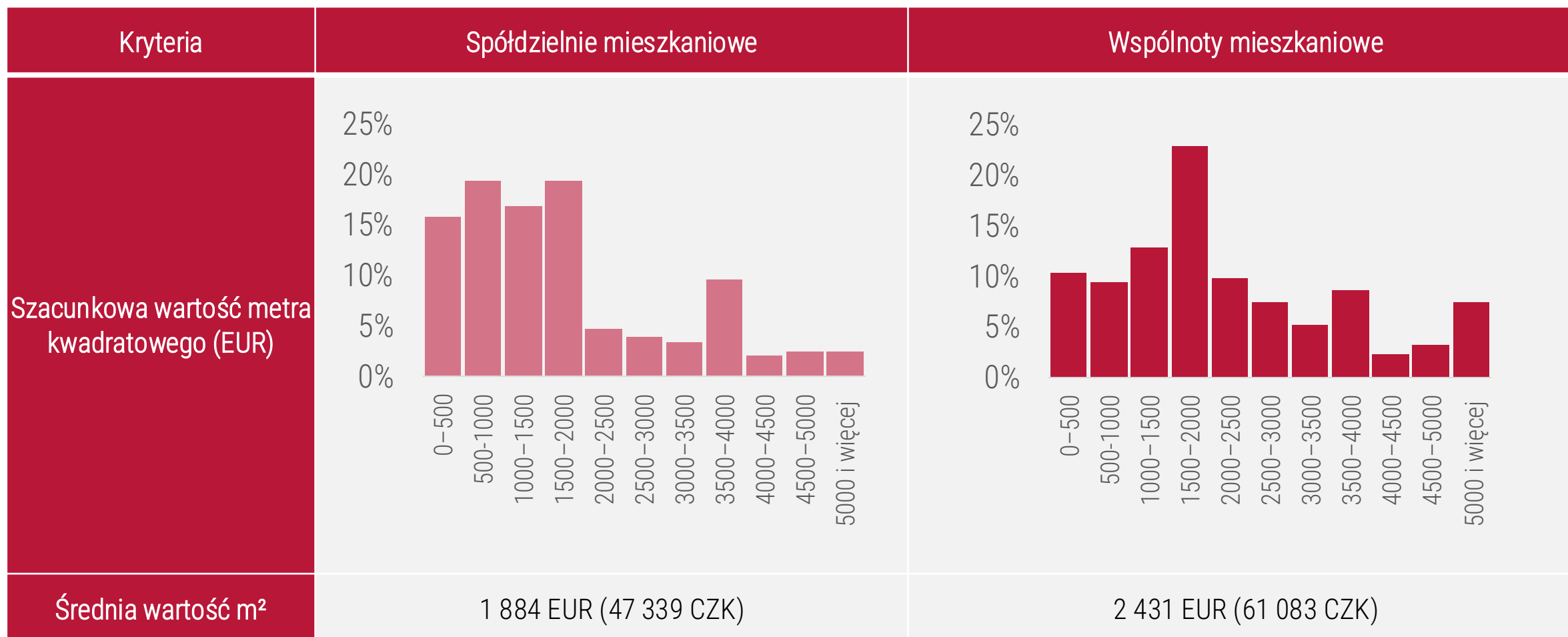
Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe mają podobną średnią powierzchnię mieszkań i skład gospodarstw domowych

Kryteria	Spółdzielnie mieszkaniowe	Wspólnoty mieszkaniowe
Osiedla zamknięte	5%	10%
Mediana powierzchni mieszkania	67 m ²	66 m ²
Udział gospodarstw z kredytem mieszkaniowym	40%	38%
Liczba osób w gosp. domowym		

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

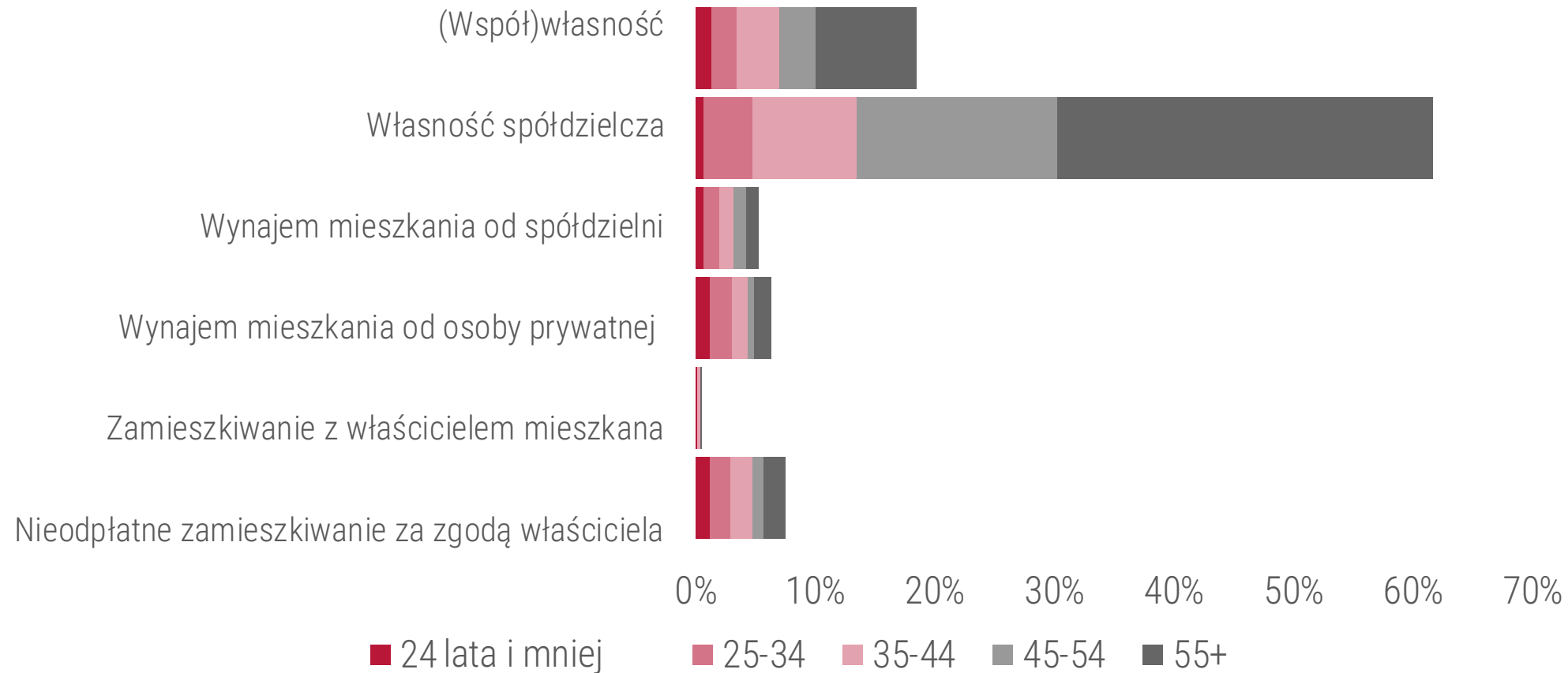
Mieszkańcy spółdzielni mieszkaniowych częściej deklarują niższą wartość m2 mieszkania niż mieszkańcy wspólnot

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

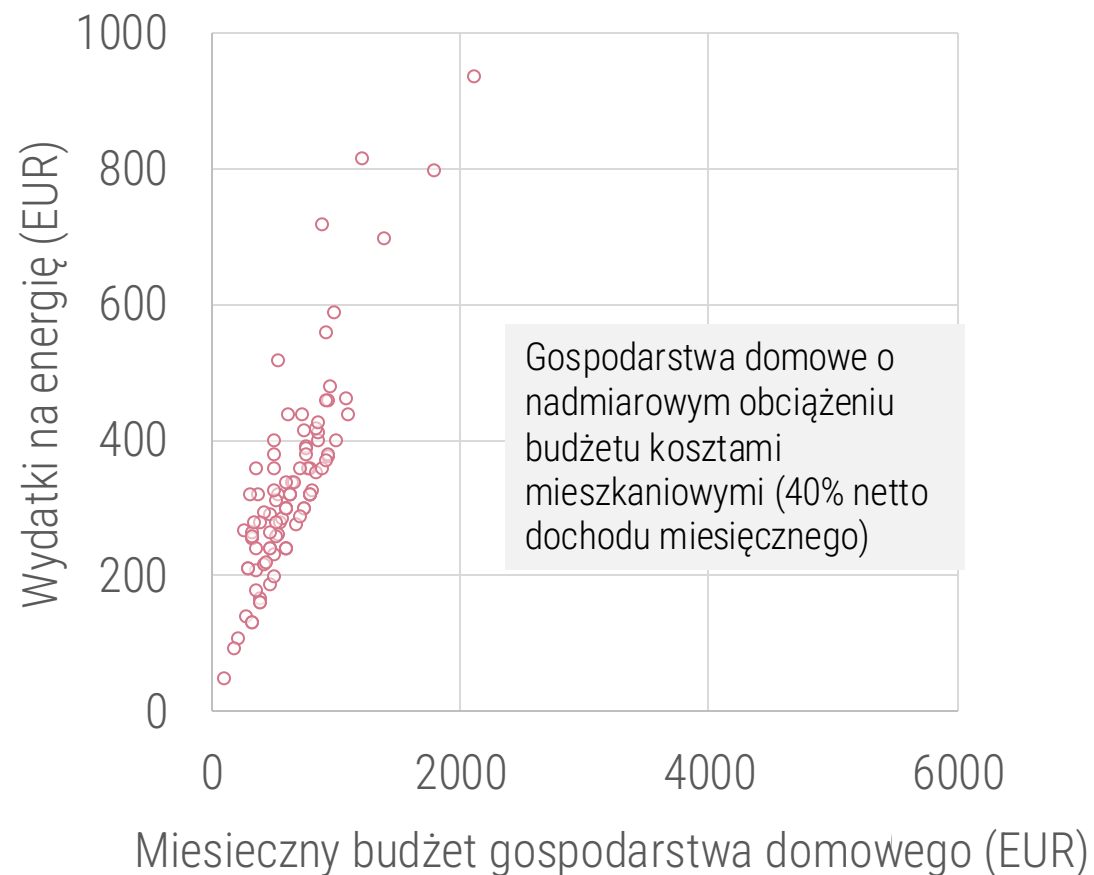
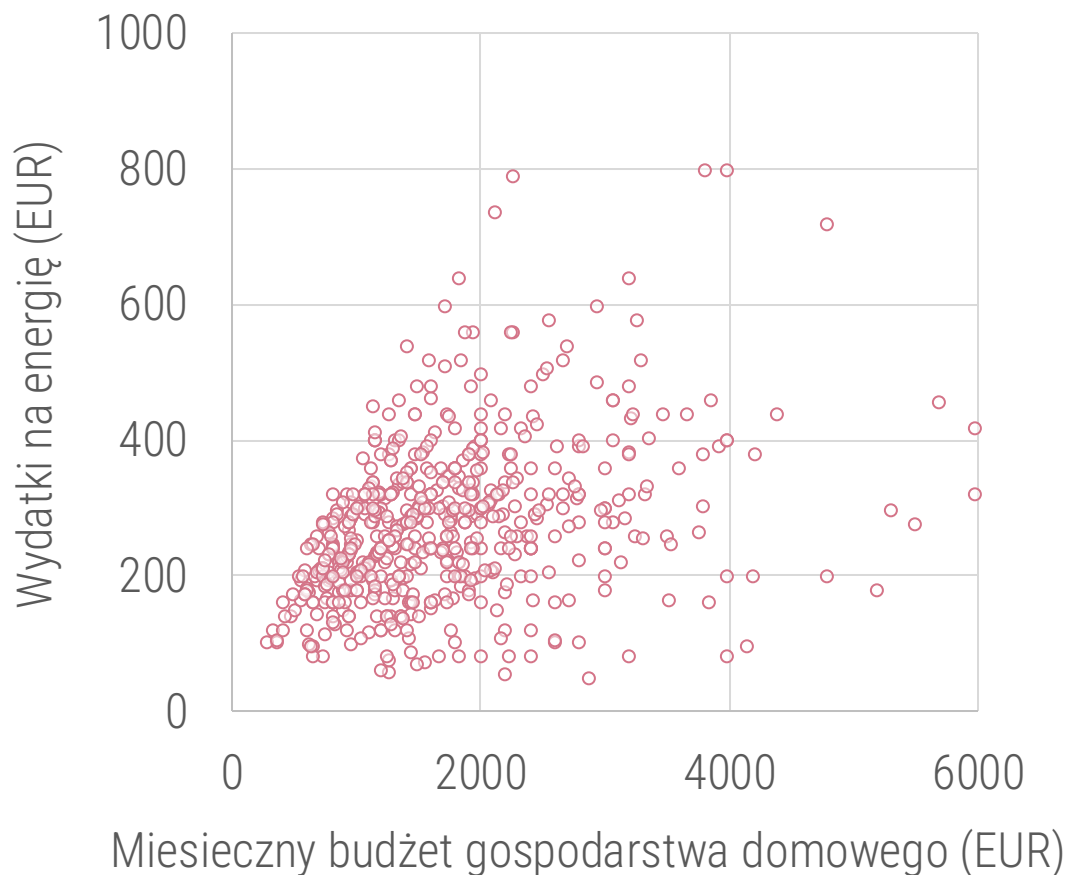
W czeskich spółdzielniach mieszkaniowych dominuje własność spółdzielcza lokali. Ta kategoria jest też najpopularniejsza wśród osób powyżej 55 roku życia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

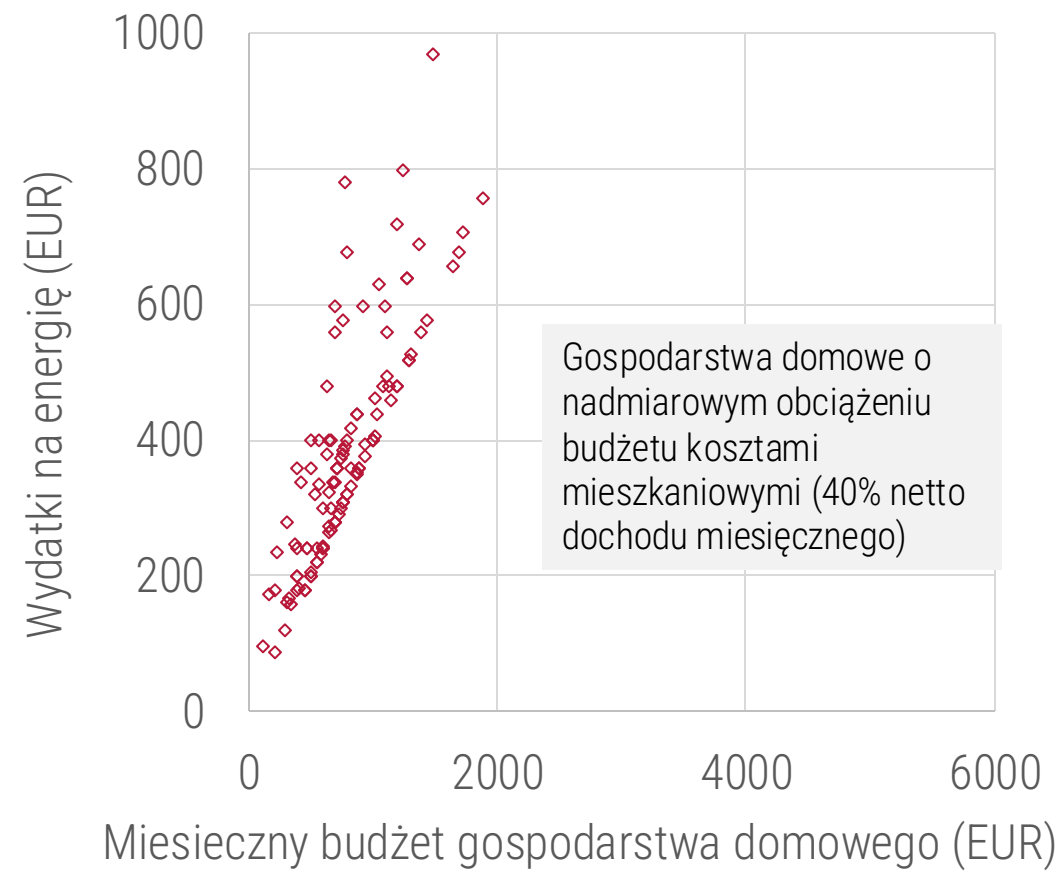
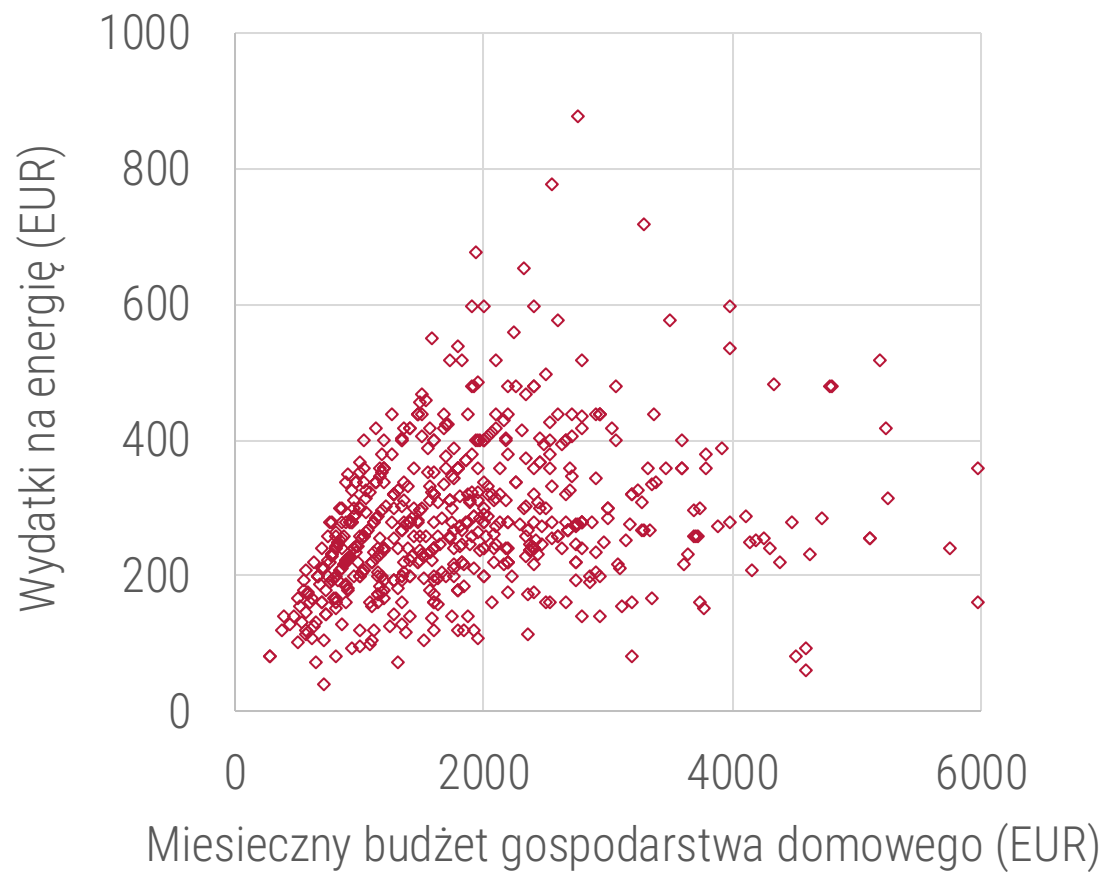
Koszty mieszkaniowe stanowią nadmiarowe obciążenie dla 15% gospodarstw domowych w czeskich spółdzielniach mieszkaniowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

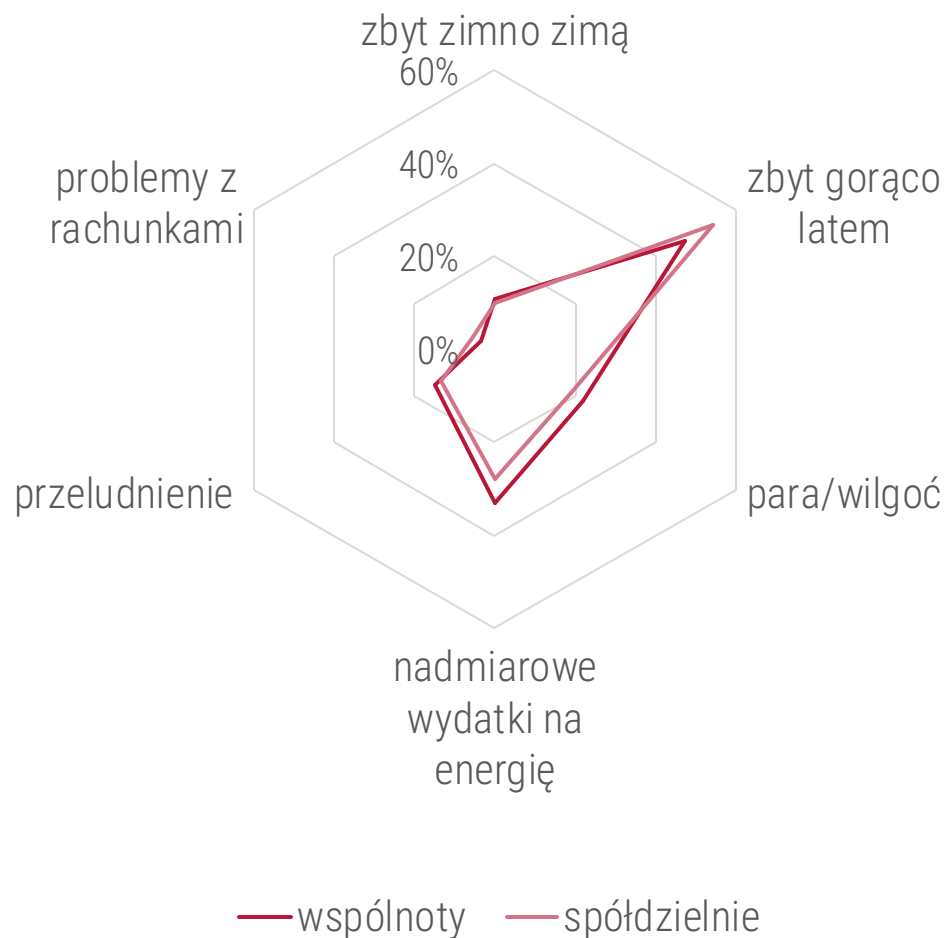
Koszty mieszkaniowe stanowią nadmiarowe obciążenie dla 13% gospodarstw domowych w czeskich wspólnotach mieszkaniowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

Poziom ubóstwa energetycznego w spółdzielniach mieszkaniowych i wspólnotach mieszkaniowych jest podobny

- Chłodzenie latem jest pilnym problemem we wszystkich typach budynków wielorodzinnych: 41% deklaruje korzystanie z dodatkowych urządzeń chłodniczych.
- Problemy z rachunkami wśród mieszkańców budynków wielorodzinnych dotyczą co dwudziestego gospodarstwa domowego.
- Nadmierne obciążenia wydatkami są podobne w wspólnotach (15%) i spółdzielniach (13%).
- Wskaźnik 2M oparty na wydatkach na energię jest nieco wyższy we wspólnotach (33%) niż w spółdzielniach mieszkaniowych (28%).
- Zgłaszany poziom komfortu termicznego jest podobny w spółdzielniach i wspólnotach mieszkaniowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

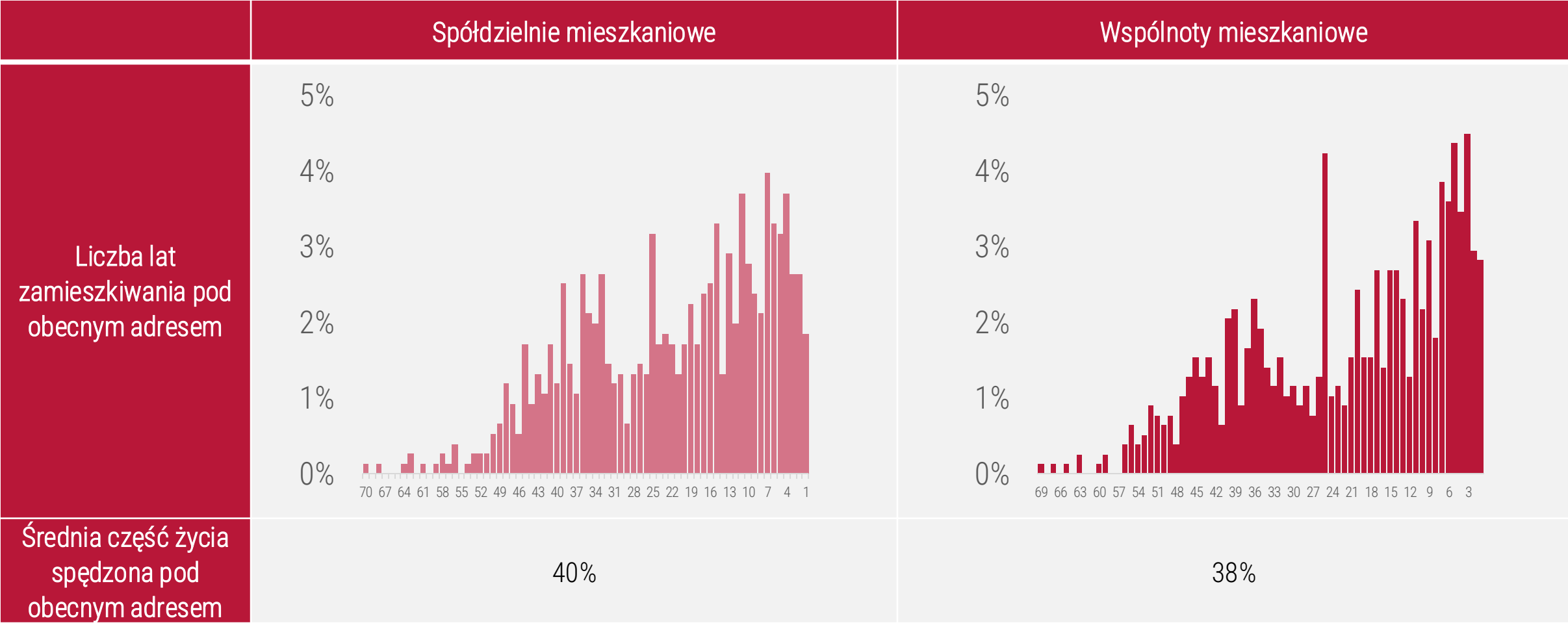

Postawy wobec transformacji energetycznej

Perspektywa mieszkańców

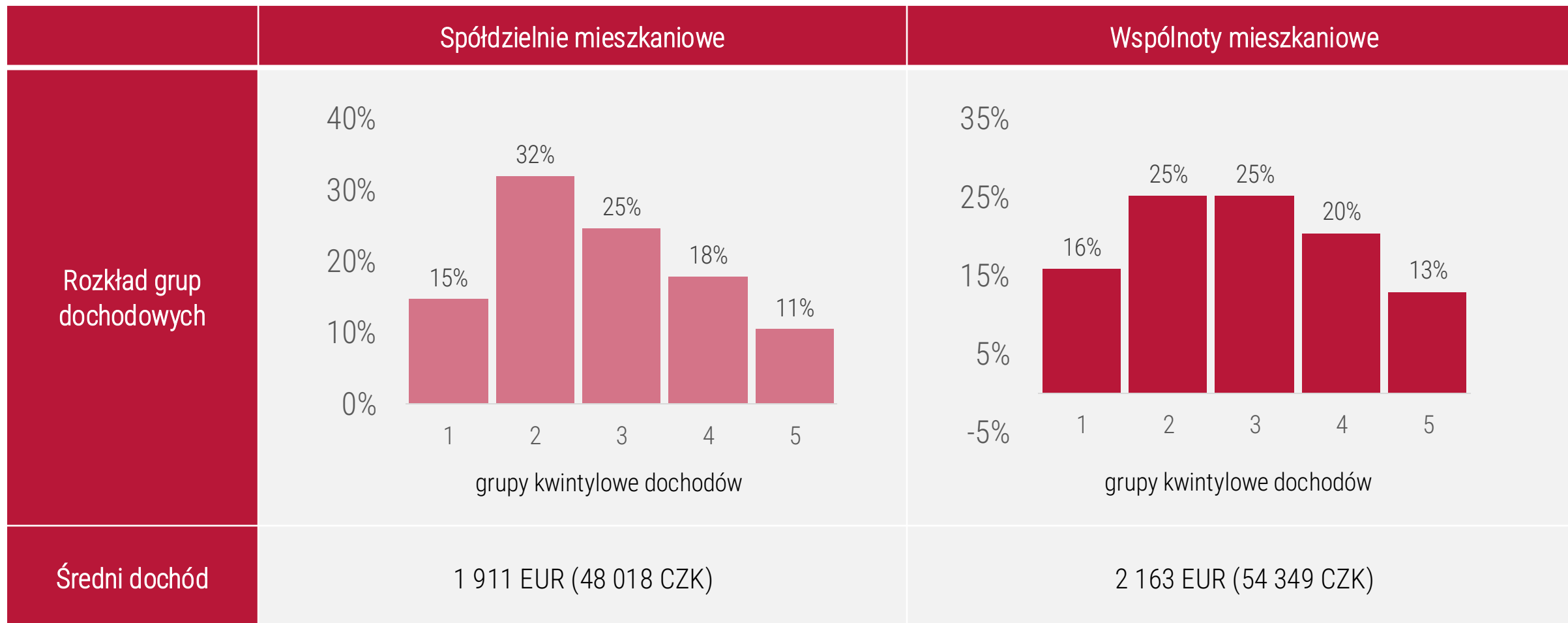
Czas zamieszkania pod tym samym adresem w spółdzielniach i wspólnotach mieszkaniowych również jest podobny

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

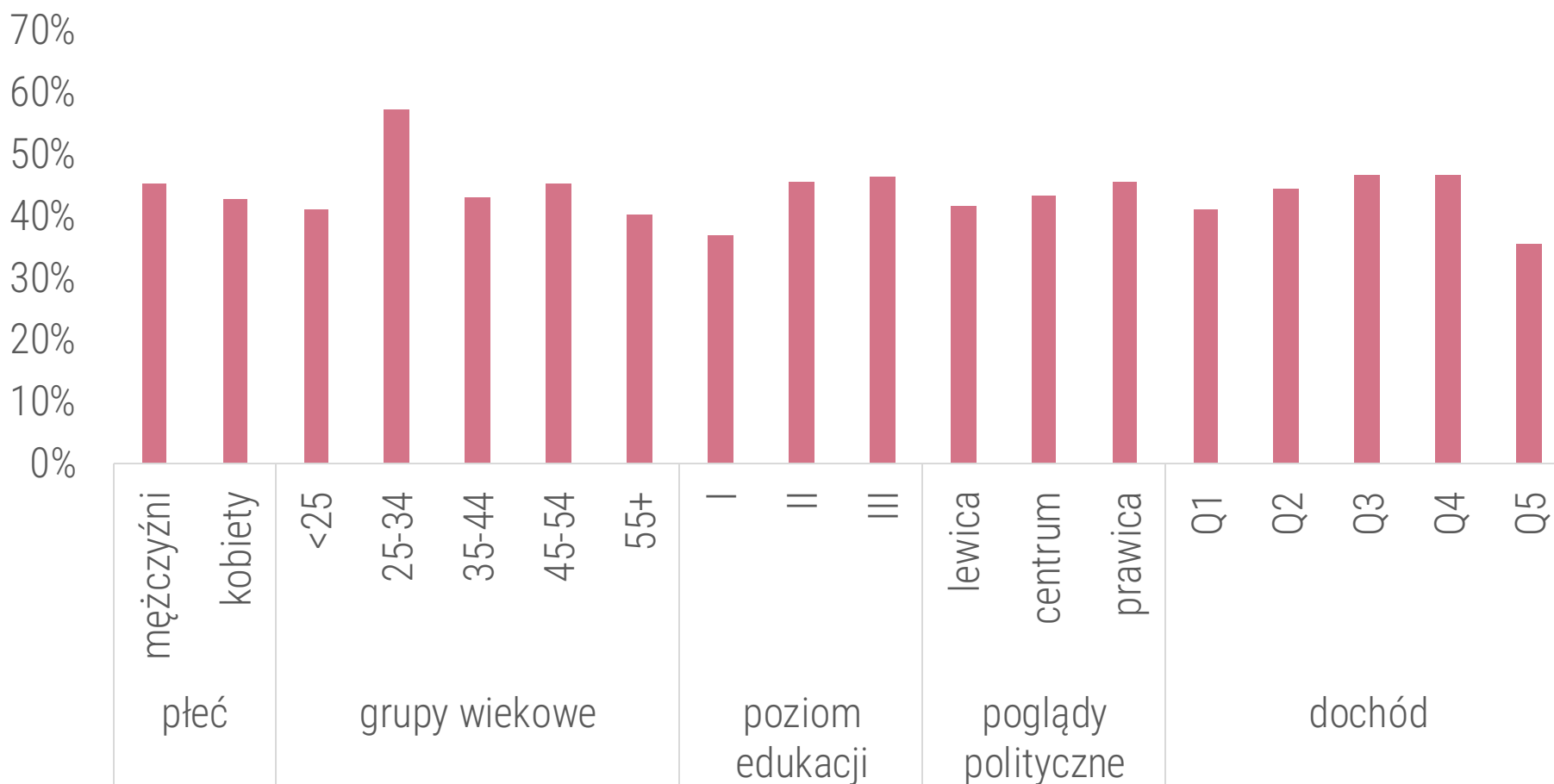
Średni dochód gospodarstw domowych jest nieco wyższy we wspólnotach niż spółdzielniach mieszkaniowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

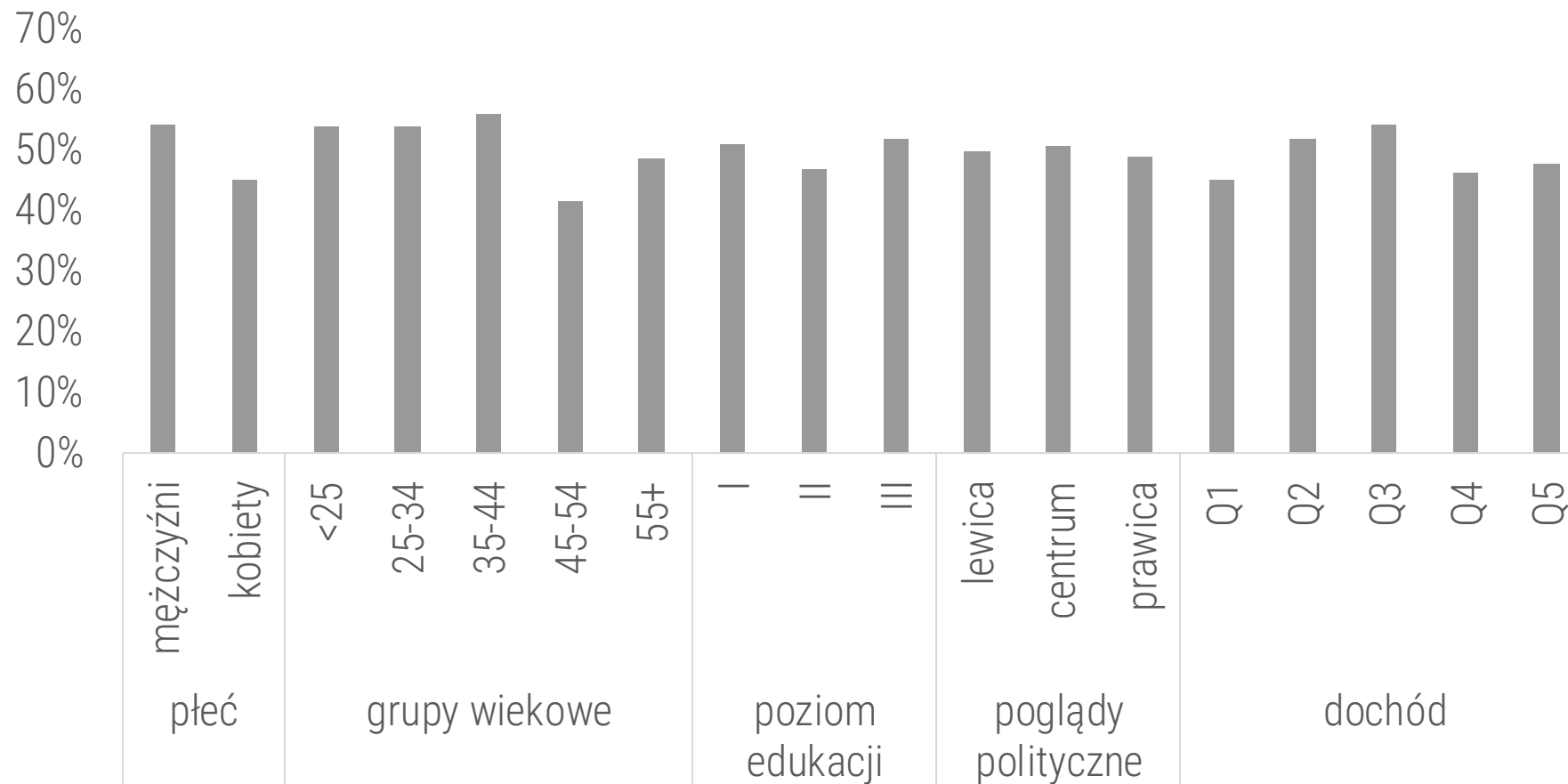
W spółdzielniach deklarowana gotowość do inwestycji energetycznych jest podobna we wszystkich grupach, z wyjątkiem osób w wieku 25–34 lata

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

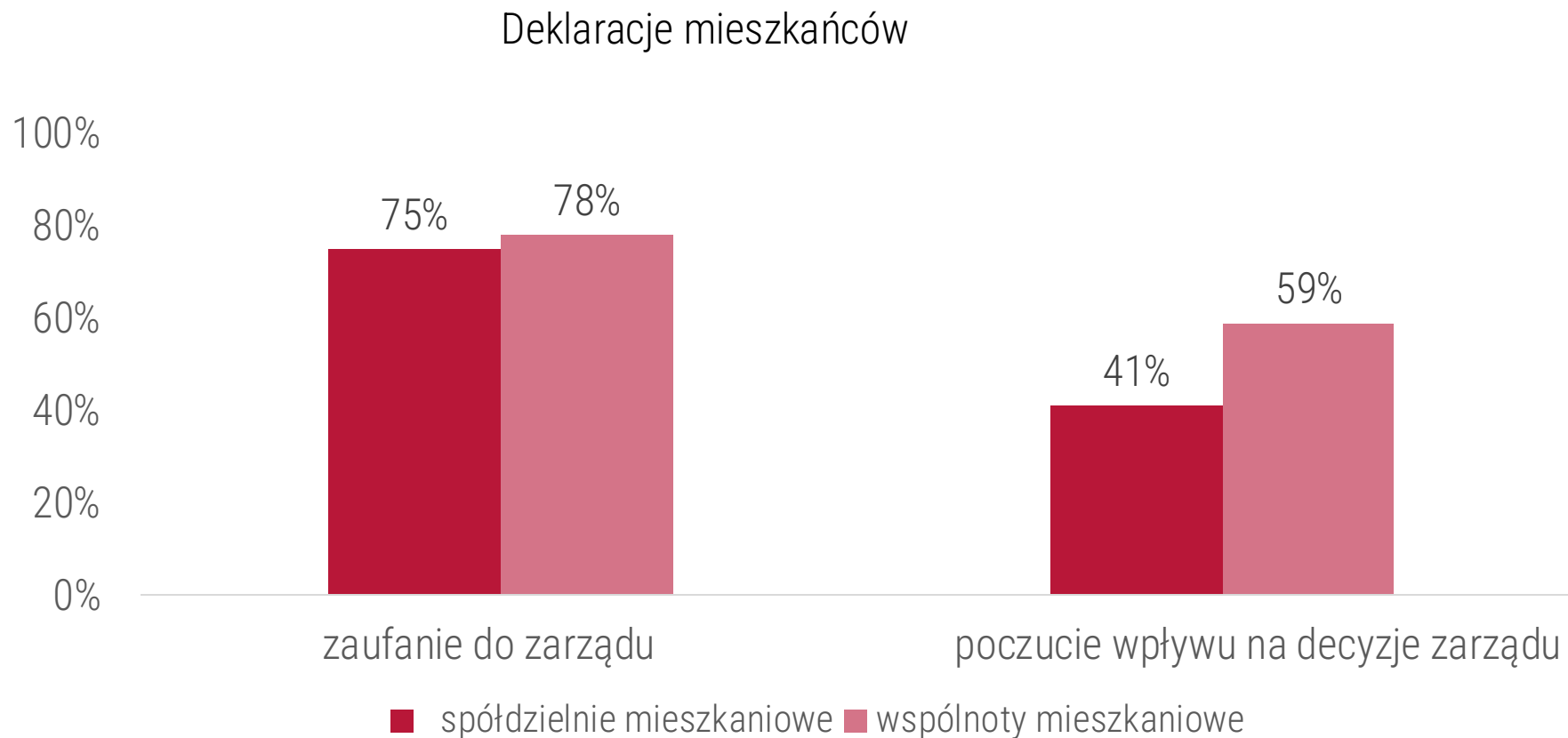
We wspólnotach mieszkaniowych deklarowana gotowość do angażowania się w inwestycje energetyczne jest zbliżona we wszystkich grupach

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

Zaufanie do zarządu jest na podobnym poziomie w spółdzielniach i wspólnotach.
Poczucie sprawczości jest wyższe we wspólnotach mieszkaniowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777).

Wyniki badania: Profile mieszkańców w budynkach wielorodzinnych

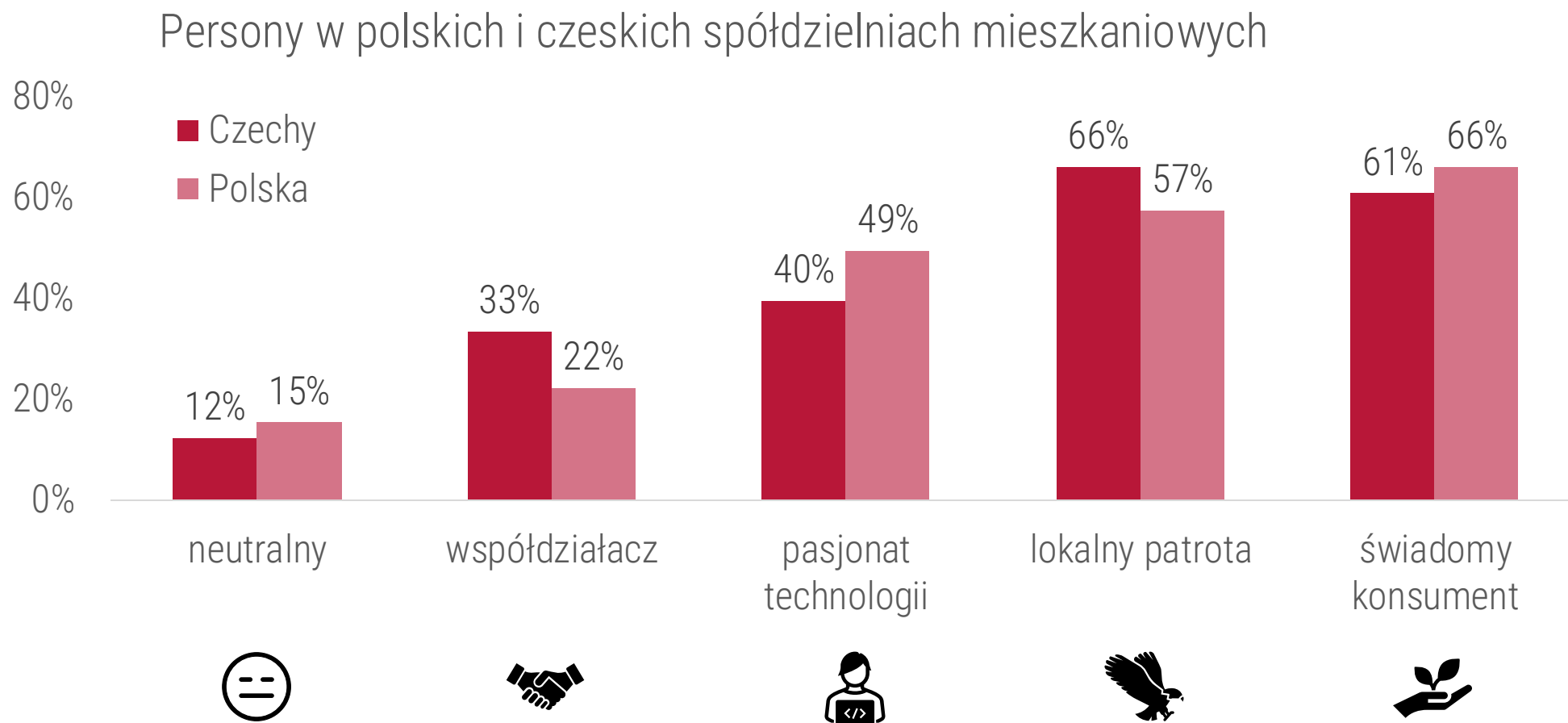

Wyróżniliśmy pięć typów ilustrujących postawy członków spółdzielni mieszkaniowych

Persona	Charakterystyka
Współdziałacz	Współdziałacz to osoba bardzo zaangażowana i zorientowana na społeczność, która aktywnie uczestniczy w lokalnych spotkaniach, utrzymuje więzi społeczne z sąsiadami i angażuje się w dyskusje na temat spraw mieszkaniowych.
Pasjonat technologii	Pasjonat technologii to osoba, która szybko przyswaja nowe technologie i jest otwarta na innowacje; wykorzystuje analityczne podejście do optymalizacji funkcjonowania organizacji i świadomego podejmowania decyzji.
Świadomy konsument	Świadomy konsument interesuje się zużyciem energii i wydatkami, poszukując zrównoważonych i oszczędnych rozwiązań w codziennym życiu.
Lokalny patriota	Lokalny patriota jest głęboko przywiązany do swojej okolicy (poza swoim blokiem), posiada silne poczucie tożsamości lokalnej.
Neutralny	Neutralny to osoba, która nie jest zaangażowana społecznie, a także nie jest szczególnie otwarta na innowacje, oszczędność rozwiązań, ani też nie deklaruje silnej tożsamości lokalnej.

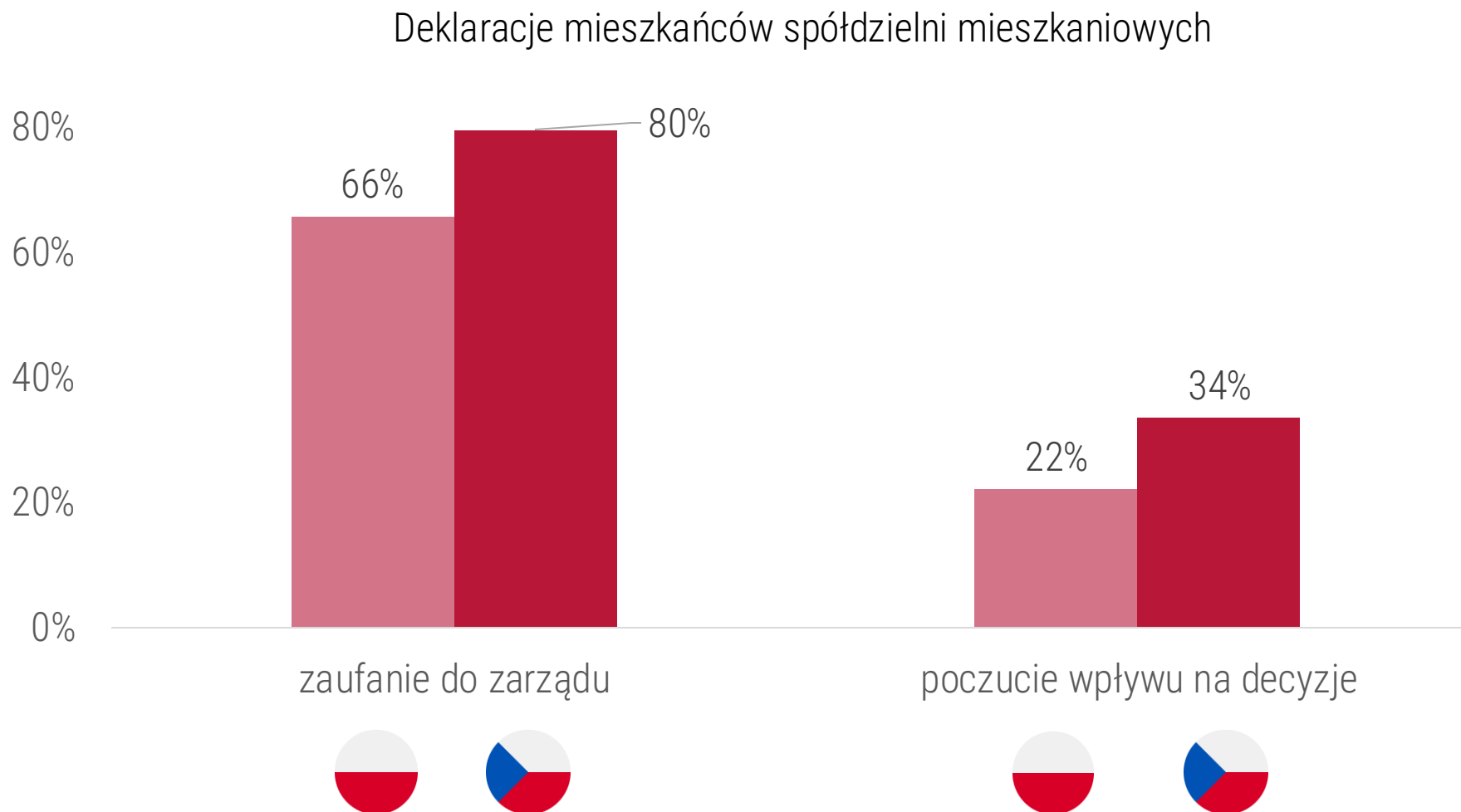
Źródło: IBS Research Report 01/2025 (zostanie opublikowany w październiku 2025 r.).

W polskich spółdzielniach rzadziej występują współdziałacze i lokalni patrioci

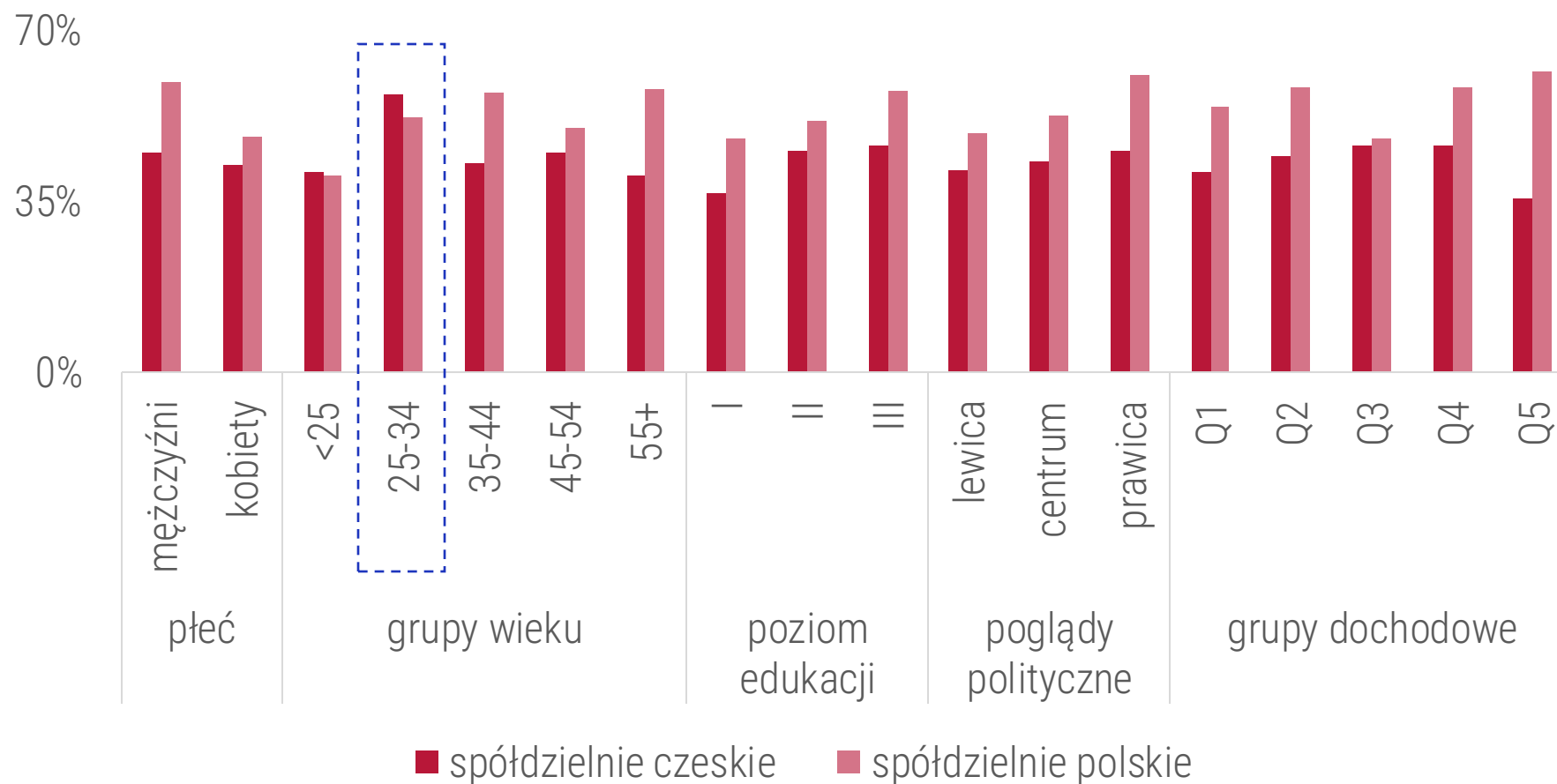
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych w Polsce (n=2000) i w Czechach (CAWI, n=754); wyniki ważone.
Uwaga: wyniki nie sumują się do 100%.

W polskich spółdzielniach zaufanie do zarządu jest trzy razy silniejsze niż poczucie wpływu na podejmowane decyzje

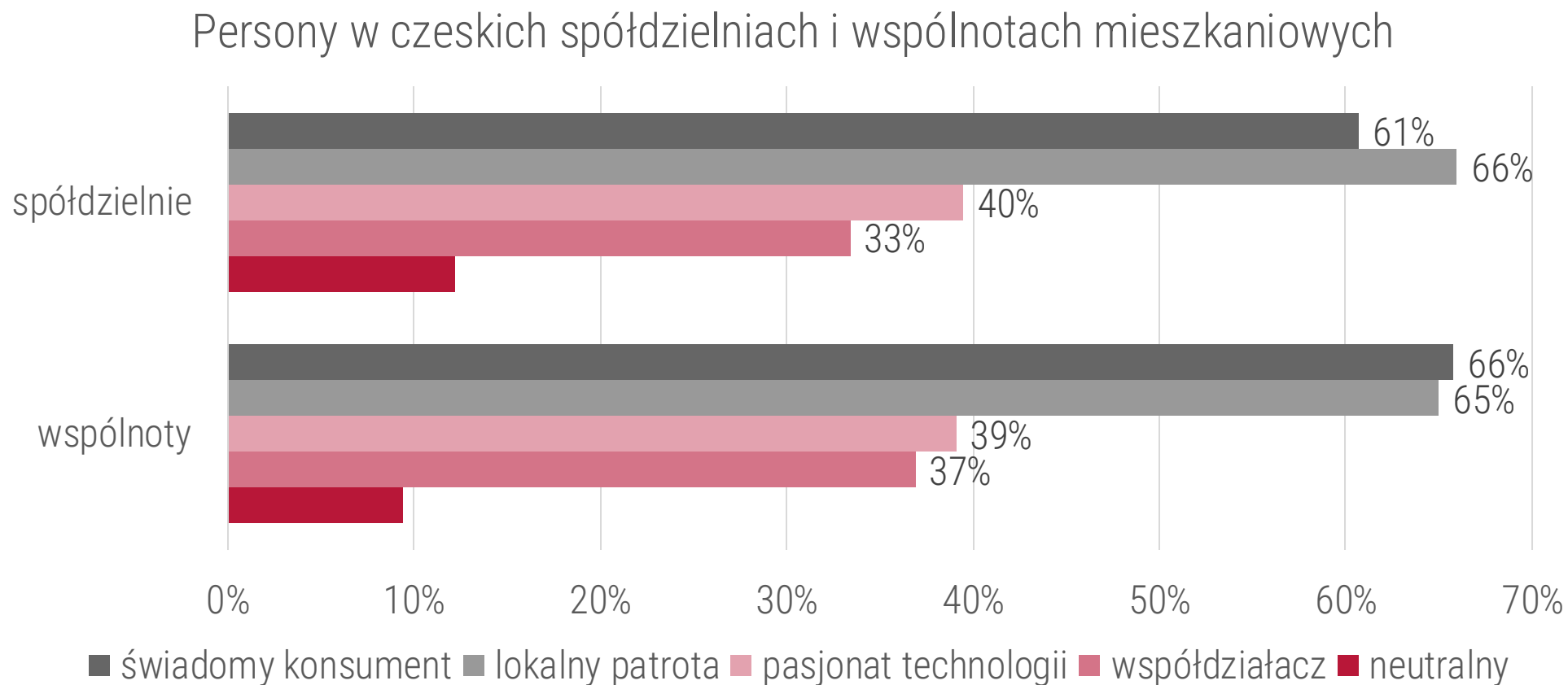
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych w Polsce (n=2000) i w Czechach (CAWI, n=754); wyniki ważone.

W spółdzielniach deklaratorywna gotowość do angażowania się w decydowanie o inwestycjach energetycznych jest wyższa w Polsce niż w Czechach

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych w Polsce (n=2000) i w Czechach (CAWI, n=754); wyniki ważone.

Rozkład postaw wśród mieszkańców czeskich spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych jest podobny

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych (CAWI, n=754) i wspólnot mieszkaniowych (CAWI, n=777). Dane nie sumują się do 100%.

Zarówno w spółdzielniach, jak i wspólnotach mieszkaniowych przeważają świadomi konsumenci, lokalni patrioci oraz pasjonaci technologii

	 Współdziałacz	 Pasjonat technologii	 Świadomy konsument	 Lokalny patriota	 Neutralny
Charakterystyka demograficzna	częściej osoby starsze	znaczna część osób z wyższym wykształceniem	- częściej kobiety - częściej osoby mniej zamożne	częściej osoby starsze	- częściej osoby młode - częściej mężczyźni - częściej bez wykształcenia wyższego
Główna motywacja do inwestycji w transformację energetyczną	troska o wspólne dobro	zainteresowanie nowymi technologiami	możliwe oszczędności	troska o najbliższe otoczenie	brak zainteresowania
Popularność w spółdzielniach i wspólnotach	umiarkowanie popularna postawa niezależnie od kategorii (33–37%)	umiarkowanie popularna postawa niezależnie od kategorii (39–40%)	najbardziej popularna postawa wśród wspólnot (66%) i druga najczęstsza w spółdzielniach mieszkaniowych (61%)	najbardziej popularna postawa wśród spółdzielni (66%), druga najczęstsza wśród wspólnot (65%)	najmniej popularna postawa niezależnie od kategorii (9-12%)

Źródło: opracowanie własne.

Główne wnioski

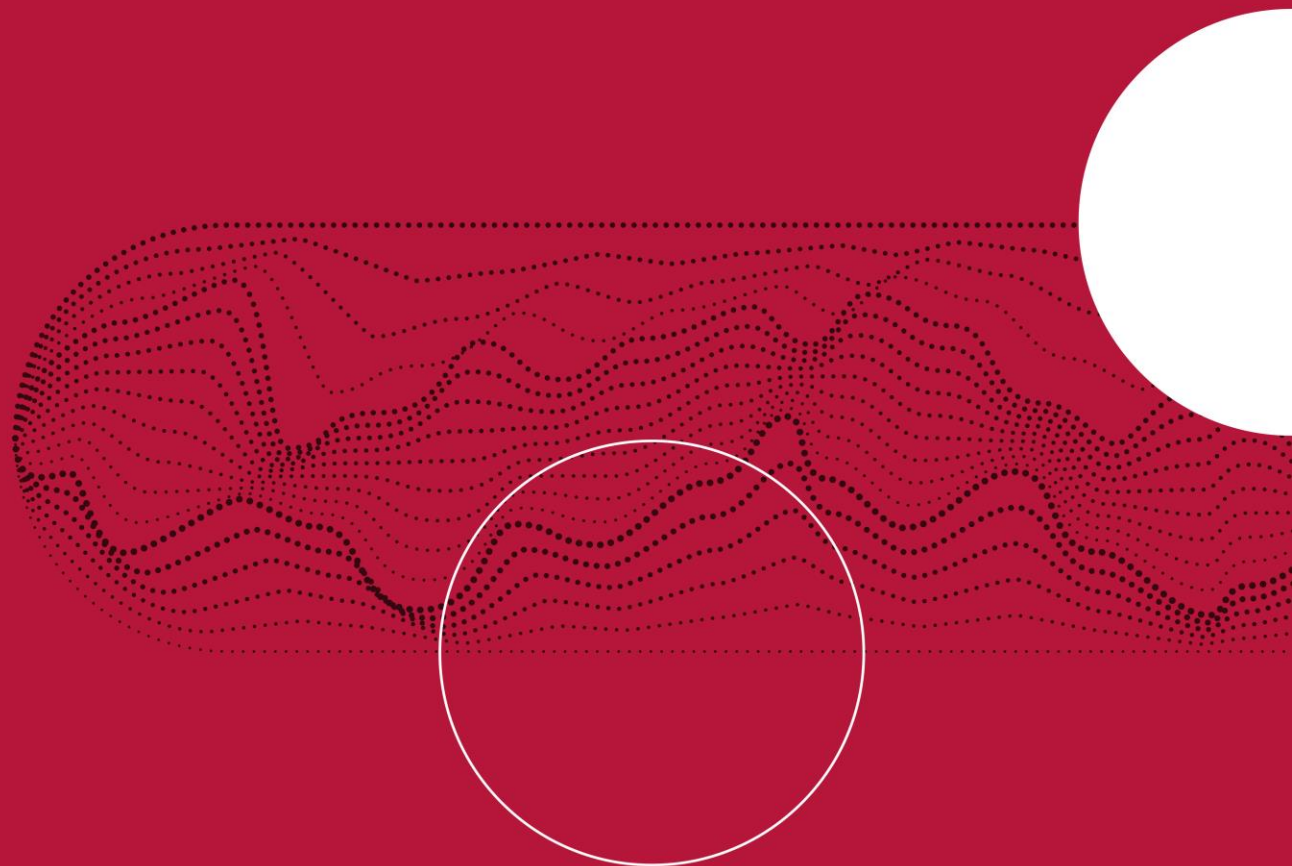

- W wyniku procesów prywatyzacji i zaniku „kultury spółdzielczej” w Czechach, **spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe stały się do siebie bardzo podobne**. Organy zarządzające wspólnotami mieszkaniowymi stały się **wysoce profesjonalnymi podmiotami**. Ich rola często ogranicza się do administrowania budynkami. W pewnym stopniu przekazanie obowiązków zarządom/administratorom jest postrzegane jako zaleta mieszkania w spółdzielni mieszkaniowej. Większość respondentów wyraziła w ankiecie zaufanie do zarządu. Osoby, które chcą zmienić rodzaj mieszkania, mieszkają pod obecnym adresem krócej, są młodsze i mają mniejsze zaufanie do zarządu.
- **Większość budynków została już w pewnym stopniu poddana modernizacji energetycznej**. Odzwierciedla to jednak postrzeganie mieszkańców i może nie być zgodne z obowiązującymi normami. Podobnie jak w Polsce, nadmierne ciepło latem jest częstszym problemem niż zimno zimą, wilgoć lub pleśń w mieszkaniach.
- Tylko **2% respondentów mieszkających w spółdzielniach mieszkaniowych wskazało, że ich budynek jest wyposażony w instalacje fotowoltaiczne, a 4% wskazało na stosowanie pomp ciepła**. Jeśli zarząd podejmuje taką inicjatywę, wynika to zazwyczaj z: (1) chęci zainwestowania nadwyżki gotówki, (2) dostępności atrakcyjnych form dofinansowania inwestycji, (3) innowacyjnego podejścia zarządu.
- Blisko **50% mieszkańców spółdzielni wyraziło chęć zaangażowania się w podejmowanie decyzji dotyczących inwestycji energetycznych** (najwyższe wartości odnotowano wśród osób w wieku 25–34 lata).
- Istnieje przestrzeń, aby organy zarządzające spółdzielniami mieszkaniowymi przejęły inicjatywę w zakresie inwestycji w energię odnawialną, ponieważ respondenci wyrazili wysoki poziom zaufania do zarządu i chęć udziału w podejmowaniu decyzji dotyczących energii.
- Oszczędności i zmniejszenie zużycia ciepła w okresie letnim mogą stanowić potencjalną motywację dla mieszkańców.

Podsumowanie

Procesy transformacji własnościowej zaszły dalej w Czechach niż w Polsce

Kryteria		
Status prawny	regulowane przez ustawę o spółdzielniach mieszkaniowych i prawo spółdzielcze	regulowane przez kodeks cywilny
Rola	znacząca – 15% rynku mieszkaniowego w posiadaniu i dodatkowo zarządzanie budynkami innych właścicieli	ograniczona – jedynie 3% rynku mieszkaniowego, ale również zarządzanie budynkami innych właścicieli
Zarządzanie	efektywne, ale nieprzejrzyste, niewielki mandat demokratyczny, ograniczony wpływ członków	demokratyczne, bardziej zbliżone do modelu wspólnot mieszkaniowych
Własność	dominuje własność prywatna mieszkań	większość mieszkań ze spółdzielczym prawem do lokalu
Specyfika regionalna	wiejskie spółdzielnie mieszkaniowe	wsparcie skupione na zindustrializowanej północnej części kraju, gdzie występują m.in. osiedla pogórnice

Budynki wielorodzinne w obu krajach są w stosunkowo dobrym stanie, ale wdrażanie OZE i wspólnotowych rozwiązań jest ograniczone ze względów społeczno-politycznych, finansowych i technicznych

Kryteria		
Rozmiar	zarówno instytucje, jak i budynki są większe niż w Czechach	średnia powierzchnia mieszkań jest większa w Czechach
Stan budynków	stosunkowo dobry, sporo modernizacji zostało już wykonanych	
Polityka w zakresie transformacji energetycznej	w zakresie efektywności energetycznej – relatywnie stabilna w zakresie PV – zmienna	
Wykorzystanie OZE	wykorzystanie PV na wyższą skalę niż w Czechach	wykorzystanie pomp ciepła na większą skalę niż w Polsce
Systemy grzewcze	w większości oparte na miejskiej sieci ciepłowniczej i mniej elastyczne	w większym stopniu oparte na gazie i bardziej elastyczne

W obu państwach struktura społeczna w spółdzielniach mieszkaniowych jest podobna, ale różne podejścia do rozwiązań wspólnotowych

Kryteria		
Obciążenie kosztami mieszkaniowymi	poziom obciążenia kosztami mieszkaniowymi jest niższy niż średnia krajowa	
Brak dostępu do energii w gospodarstwach domowych	wartości niższe od średniej krajowej – mieszkańcy częściej doświadczają letnich upałów niż zimowych mrozów.	
Dochody	przewaga grup o średnich i niskich dochodach	
Postawy	chęć zmiany dotychczasowych ram instytucjonalnych	większość mieszkańców opowiada się za aktualnym systemem
Zaangażowanie mieszkańców	mniej sprawczość, wyższy poziom zaufania do zarządu	większa sprawczość, niższy poziom zaufania do zarządu

Spółdzielnie mieszkaniowe kładą nacisk na gospodarność, wdrażając transformację energetyczną powoli i ostrożnie

Upały latem stanowią coraz większy problem – co piąte gospodarstwo domowe korzysta z wentylatorów lub klimatyzacji; to wyraźny argument przemawiający za inwestowaniem w odnawialne źródła energii

- kontynuowanie znacznych inwestycji w fotowoltaikę w celu obniżenia kosztów chłodzenia i zwiększenia komfortu w okresie letnim

Transformacja energetyczna przebiega powoli – zależność od dotychczasowych rozwiązań i wielkość spółdzielni mieszkaniowych ograniczają elastyczność, zwłaszcza w zakresie ogrzewania.

- kontynuowanie stopniowych działań w tym obszarze przy użyciu atrakcyjnych programów finansowych z jasnymi regulacjami i praktycznymi przykładami zastosowań

Zaufanie do zarządu spółdzielni pomaga, ale niska frekwencja na spotkaniach osłabia społeczny mandat dla inwestycji energetycznych

- Widoczna i przejrzysta komunikacja, stabilne i odpowiednie godziny spotkań

Mieszkańcy chcą zmian, ale pozostają bierni – wielu popiera reformy, ale niewielu aktywnie angażuje się w sprawy spółdzielcze

- Decentralizacja decyzji (tj. na poziomie pojedynczego bloku), angażowanie lokalnych liderów

Zaangażowanie słabnie – starsze pokolenia postrzegają spółdzielnię jako społeczność, młodsze traktują ją jak usługę

- uwzględnienie specyfiki młodszych grup, przynajmniej w zakresie cyfryzacji procesu decyzyjnego (głosowanie elektroniczne podczas walnego zgromadzenia lub decyzji doraźnych)

Jan Frankowski
Joanna Mazurkiewicz
Aleksandra Prusak
Jakub Sokołowski

jan.frankowski@ibs.org.pl

Wojciech Bełch
Soňa Stará
Tomas Vacha
Michal Nesladek

wojciech.belch@cvut.cz

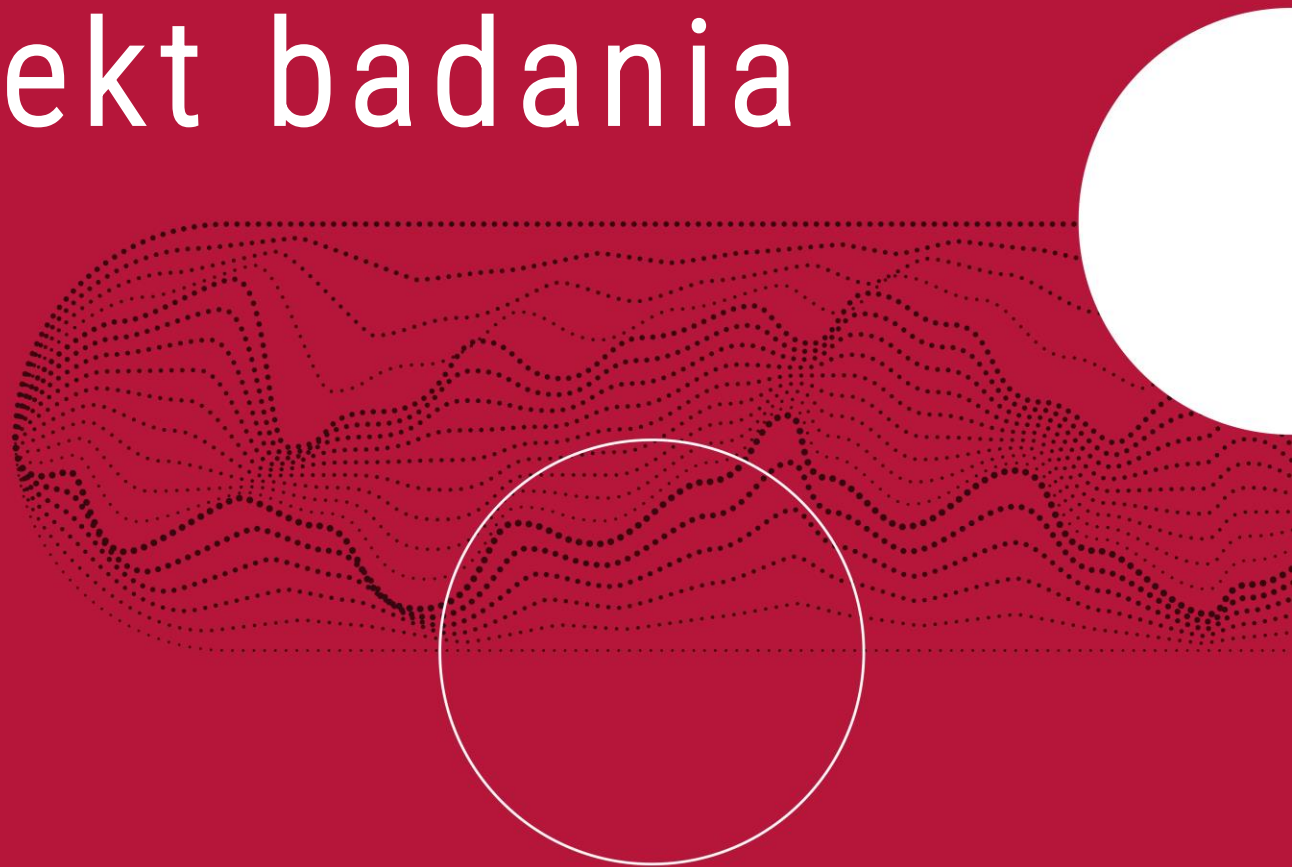

instytut
badań
strukturalnych

UNIVERZITNÍ
CENTRUM
ENERGETICKY
EFEKTIVNÍCH BUDOV
ČVUT V PRAZE

Załącznik 1: Projekt badania

Zebrano dane z 7500 gospodarstw domowych w ramach ośmiu ankiet internetowych (CAWI) i terenowych (CAPI)

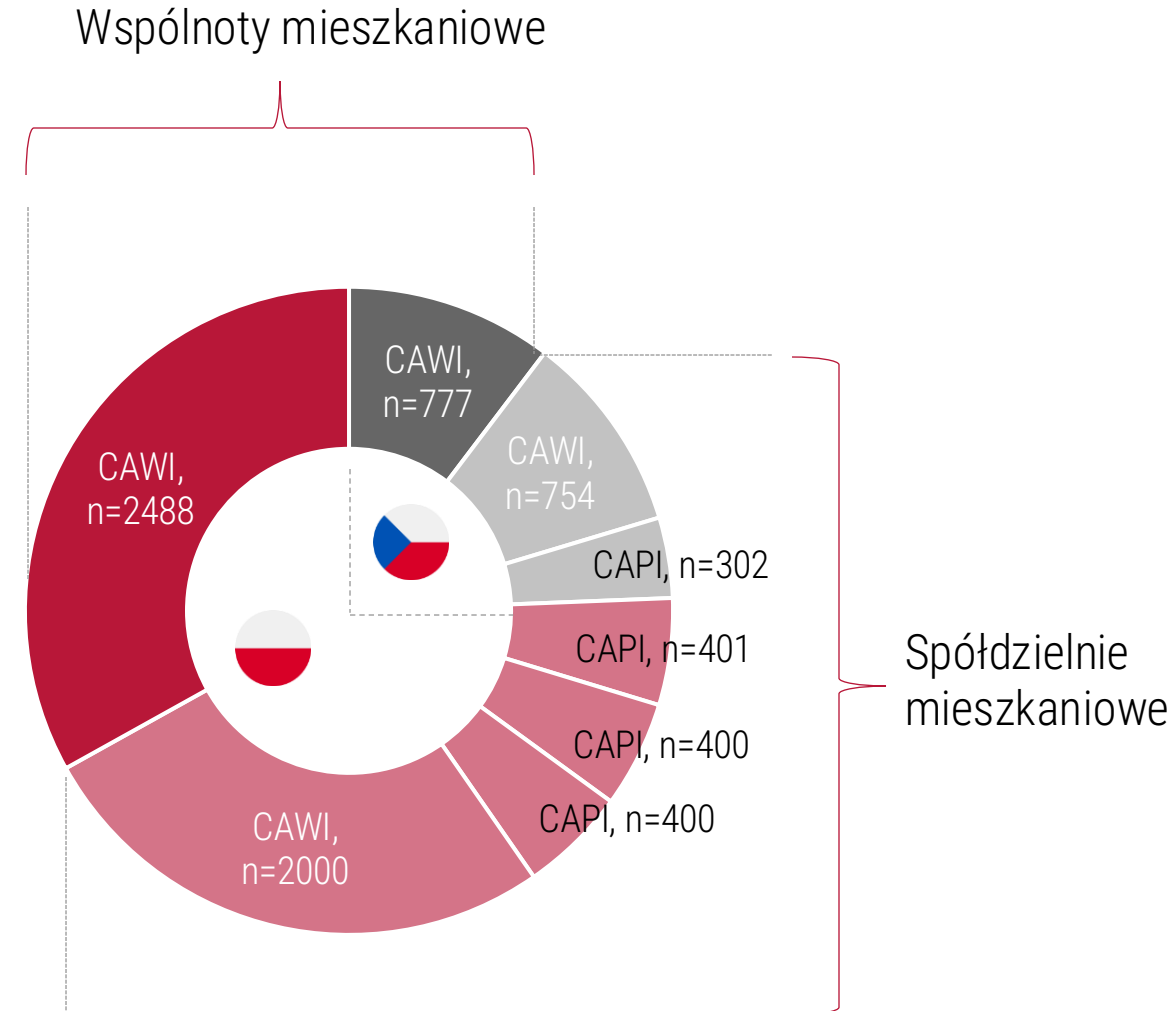
Założenia:

- dwie reprezentatywne próby ogólnokrajowe: spółdzielnie mieszkaniowe (grupa docelowa) i wspólnoty mieszkaniowe (grupa odniesienia)
- identyczny kwestionariusz ankietowy użyty w obu grupach, zawierający standardowe pytania i scenariusze,
- podejście metodologiczne odpowiednie dla poziomu indywidualnego/gospodarstwa domowego,
- zgodność z wytycznymi uniwersyteckiej komisji etycznej,
- solidne procedury pilotażowe i środki kontroli jakości,
- ważenie wyników w celu uwzględnienia istotnych odchyłeń w składzie próby

Czas prowadzenia badania: jesień 2024

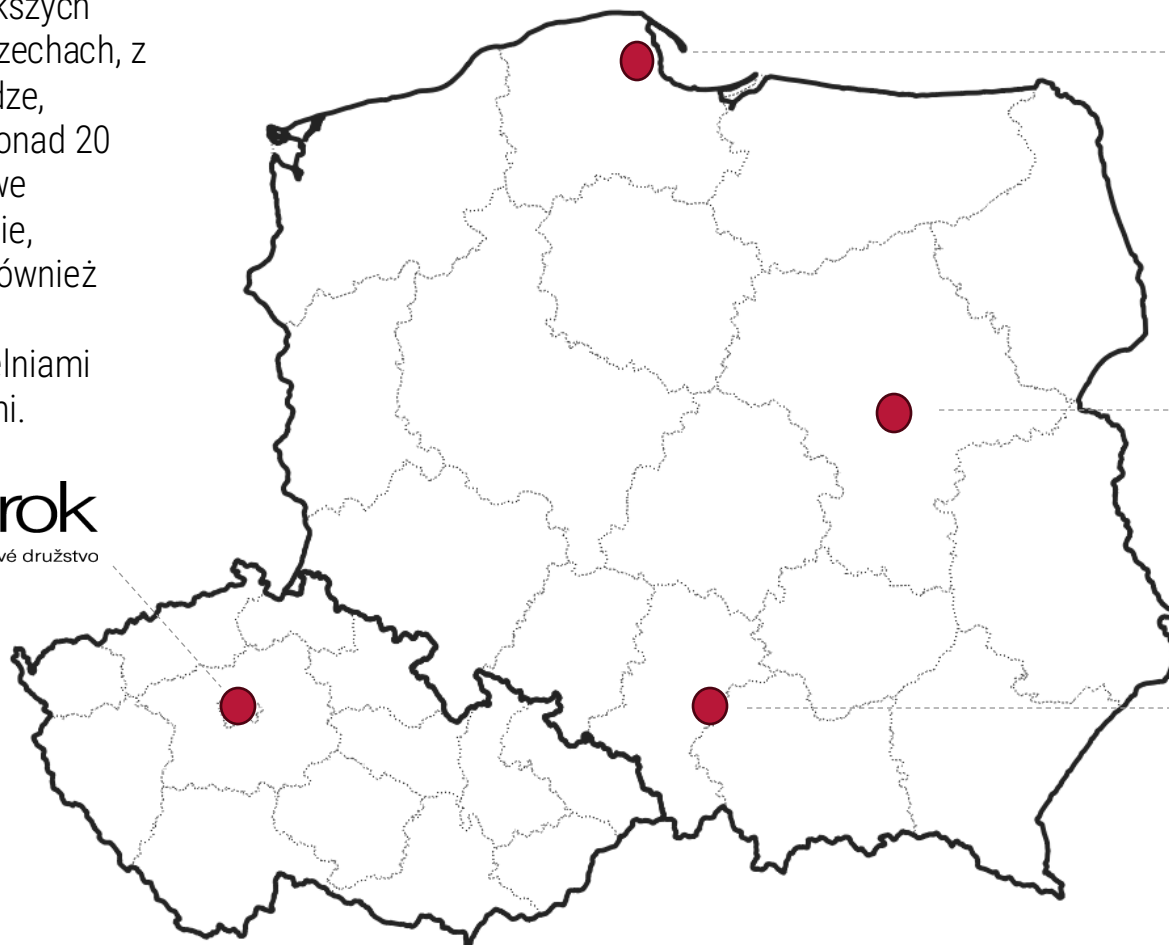
Firmy zewnętrzne zbierające dane:

- Czechy: NMS (CAWI), Median (CAPI),
- Polska: PBS (CAWI), Danae (CAPI)

Badania ankietowe w terenie objęły cztery celowo wybrane spółdzielnie mieszkaniowe. :

Jedna z największych spółdzielni w Czechach, z siedzibą w Pradze, zarządzająca ponad 20 000 mieszkań we własnym zasobie, zajmująca się również zarządzaniem innymi spółdzielniami mieszkaniowymi.

Średniej wielkości spółdzielnia z siedzibą w Rumii (4,5 tys. członków, 31 mln PLN rocznych przychodów; 2022 r.), zarządzająca również budynkami należącymi do wspólnot mieszkaniowych.

Jedna z 10 największych spółdzielni w Polsce (21 tys. członków, 172 mln PLN rocznych przychodów; 2022 r.), z siedzibą w Warszawie, o rozwiniętej wielopoziomowej strukturze zarządzania.

Duża spółdzielnia mieszkaniowa (8,6 tys. członków, 63 mln PLN rocznych przychodów; 2022 r.) w Jaworznie – miście o silnych tradycjach górniczych i związanych z przemysłem energetycznym.

Jeśli respondent odpowiedział „tak” na większość pytań ankiety w danej grupie o starannie dobranych i sprawdzonych zmiennych, przypisywano mu personę

Persona	Pozytywne odpowiedzi na pytania
Współdziałacz	• Ogrzewanie mieszkania jest wspólnym obowiązkiem wszystkich mieszkańców budynku. • Gdybym miał(a) wybór, wolał(a)bym wspólne panele na dachu niż własny panel fotowoltaiczny na balkonie. • Mam sąsiadów, których odwiedzam z okazji imienin i urodzin oraz z którymi spędzam wolny czas. • Mam sąsiadów, z którymi wymieniamy się przysługami (np. zakupy lub opieka nad dziećmi). • Regularnie uczestniczę w corocznym zgromadzeniu członków naszej spółdzielni/wspólnoty mieszkaniowej. • Zrobiłem/am coś korzystnego dla naszej spółdzielni/wspólnoty mieszkaniowej.
Pasjonat technologii	• Jestem jedną z pierwszych osób, które interesują się nowymi technologiami. • Nauka obsługi nowych technologii przychodzi mi łatwo. • Porównuję roczne koszty naszej spółdzielni/wspólnoty mieszkaniowej.
Świadomy konsument	• Zwracam uwagę na kryteria ekologiczne przy zakupie produktów i usług. • Czuję się osobiście odpowiedzialny/a za ograniczenie zmian klimatycznych. • Interesuję się zużyciem energii i wydatkami.
Lokalny patriota	• Moja okolica wiele dla mnie znaczy. • Lokalna społeczność w budynku jest dla mnie ważna. • Chciał(a)bym bardziej angażować się w proces podejmowania decyzji dotyczących inwestycji energetycznych.
neutralny	Osoba, która nie identyfikuje się silnie z sprawami zbiorowymi, specjalistycznymi zainteresowaniami, świadomością społeczną lub tożsamością lokalną (nie wykazuje żadnej z powyższych postaw).